

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

helső farkasutcában 81 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint négyszer u. m. vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyzetes sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5
kr. kéjzár osztrák ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás

Lapunk folyama a jövő ápril 1-jén új évnegyedbe menvén át, tisztelettel kérjük fel t. cz. előfizetőinket további megrendeléseik megtételére.

Előfizetési ár:

April—decemberi folyamra . . . 9 frt.
Félévre 6 „
Évnegyedre 3 „ a. é.

Az előfizetési pénzek lapunk kiadó-hivatalába Stein J. középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők.

Kolozsvár, martius 14-kén 1862.

(D) Utóbbi időkben gyakran emlegetik a „Pest Hirnök“, „Sürgöny“ egyrésről a felelős miniszterium eszméjének a megyei életteli összeférhetlenségét; e nézet mellett már röpiratok is adtak közre, míg a „Pesti Napló“, „Magyarország“ Magyar Sajtó“ stb., ellenkező nézetet vannak. Mondjuk el mi is eszménket, egy kis közjogi tanulmányozás lesz az egész. Ha nem használunk nera is árthatunk vele.

A magyar ős intézvények egyik legkittinőbb oldala volt a megyei élet. A megyék és városok egy nagy confederatioja volt az ország, melyek mint megannyi kis fejedelemségek némi történeti fejlődéssel, és saját keblüi intézvényekkel bírtak melyeket magok hoztak maguknak; birván azon joggal, hogy az ország törvényeivel nem ellenkező constitutiokat alkossanak.

Valami keblét emelő, a szabadságérzetet kielégítő volt ezen autonómia, mely azon felül, hogy az országos törvényhozást a részletes törvények alkotásának gondjaitól fölmentette, az ország tájékozottainak különböző érdekei, viszonya s felfogása szerint, s így legezelszerűbb intézvényekkel látta el az ország egyes vidékeit.

A megyei autonomia ezen gyakorlata által a közgyűlések, mint megannyi apró parlamentek tünnek fel, hol a politikai s szónoki képződésre nézve egy igen alkalmas előiskola állott a nemzet rendelkezése alatt. Ezen kívül a megye a közvélemény kifejezésének tere volt, és nagy segítségére szolgált a kormánynak, ki a megyék útján mindig a nemzet szívére taphatott, s így mindig tájékozva lehetett az ország valódi óhajatai felől.

Magyarország szellemdús francia barátja, az üdvözült de Gerando megyei intézményünket bámulta mindenen felett, s azt mondá egykor magánkörben: a megyei élet azon eszmény, melylyel az európai politika álmódodik, de a melyet még kívívni nem tudott.

Az 1848-iki jobbágy-felszabadulás által a megyék egyszerre a nyers erő nagyobb befolyásának lettek kitéve, hogy sem szükségesnek ne mutatkozott volna a megerendszert új megvitatás és szabályozás tárgyává tenni. Mielőtt e részben a törvényhozás határozatot hozhat vala, szükséges volt ideiglenes intézkedésre, mely szükségesség kérdését a megyebizottmányok felállításával oldatták meg, választván ezen bizottmányokat a megyék addigi tagjai, s ezen felül a felszabadultak érdekében a községek küldöttjei.

Ha észleljük törvényhozásunk természetét, az egészen a municipalis életre volt fektetve, s az országképviselet nem az egyéni jogok szerint volt szabályozva.

Kisebb vagy nagyobb volt valamely törvényhatóság, nem nézte a törvény benne a lelkek számát, s például a 20—25 ezer lélekszámra menő Aranyosszék, vagy a még kisebb számú M. Vásárhely éppen úgy két követet küldött az országgyűlésre, mint a 85 ezer lélekre menő Maros- vagy a 120,000 lélekre menő Háromszék; sőt ha fölveszszük az

aristokratikus korban választók lélekszámát, egy megyei hatóság két követét alig választá 20-ad rész annyi választásra jogosult, mint két székely követet, miután a székely egész népség nemes volt; s ugyan ily jogviszonyban állott a fundus regius egyenlő polgárijoggal bíró népeleme.

Igy a mi törvényhozásunk szervezete nem az egyéni, hanem a municipalis jogra volt fektetve; s ez helyesen is történt, miután az egyéni jogok, a jus privatum maga a municipiumok közszellemének volt kifolyása, s az egyes jogok, valamint a processuale is törvényhatóságunkint különböztek. Így például Marosszék derék- és fuszéke a megyei hasonló törvényszékek hatáskörét tölté be, míg a többi székeken a fuszék nagyobb szerepet játszott a derékszéknél. A vármegyék keblüi constitutioja a székelyszékekétől, sőt ezek is egymástól különböznek. A székelly successio más mint a magyar, s egészen különbözik a szászokétól. Kolozsvár magyar város ős időkől fogva a szász örökösödési törvények szerint osztá a hagyatékot. A megyei élet ily élesen kittinő önállóságához képpent a törvényhozásba való befolyás nem lehetett más mint a minő volt; mert az egyesek érdekei a municipiumok érdekeivel szoros egybeköttetésben állottak.

A magyar törvényhozás 1848-ban, a jogegyenlőség kimondása folytán, a municipiumok képviselete helyett a népképviseletet állítá fel, s ezáltal a megyéknek mint olyanoknak az országgyűlésbe való befolyása elveszett; a minek természetes következménye volt, ámbár törvényileg ki nem mondatott, a követi utasítások megszűnése. A követ azon választókerület küldöttje levén, mely őt megválasztotta, a megyének nem állhat jogában, hogy utasítást adjon, miután ez utasítás ama választókerület nézetétől eltérhet, és így egy megye két három ilyen kerülete utasítás adásával a többi majorizálhatná!

E szerint a megyének, mint olyanoknak, fölfelé hatása a törvényhozás körül megszűnt; ellenben megmaradt joga a belső törvényhozásra nézve, melyet az ország köztörvényein belül mindig gyakorolhatott, megmaradt továbbá azon fontos joga, mely szerint a törvényekkel ellenkező felsőbb rendeletek ellen a törvényesség határain belül tevékeny szereppel bírt, melylyel a haza ős intézvényeit legalább passiv magatartás által védeni képes volt mindannyiszor, valahányszor az uralkodás az országgyűlést rendes időben összehívni elmulasztotta.

Ezen utóbbi jog, s a felelős miniszterium s népképviselet eszméje közt anacronismus van ugyan; de annak oka az, hogy a megyék hatáskörét nem volt idő körülírni. Valóban e kérdés sok fontossággal bír, és nem csoda, ha ezt a Királyhágón túl hánytorgatják.

Nem lehet tagadni, hogy a népképviselet létesíthetése, s kivált ezen jog gyakorlatának nem a municipiumok, hanem bizonyos népszámhoz kötése által radicalis változtatás történt alkotmányunk addigi szerkezetén, mely a megyei élet hatáskörét székebb korlátok közé szorította; de a megye egy erőtelj és inkább mindig a passivitas terén álló alkotmányos védereje átkölsönözöttetett a parlamentre a miniszteri felelőség által. És így az 1848-ki eszme, mely a megyei confederatio helyébe az egyéni jogon alapult országos egységet állítá, s az ország jogait a miniszteri felelőséget által ellenőrizteté, a haladás egy oly utját fogadta el, hol a nemzet a vis inertia helyett a politikai józan cselekvőségre erős képességet nyert.

Mert mit értek annak idejében a vármegyék óvakodásai? Utját állották-e valaha a kormány céljainak. Erre csak az országgyűlés volt képes, a mint láttuk 1791ben, 1846-ban, és 1848-ban. De ez országgyűlések is rendszerint az intervallumok alatt halomra gyűlt gravamenek szellőztetésével küzdötték tantaluszi küzdelmeiket. Mit ért az egész? hol volt az erő a felelőségi törvény érvényesítésére?

Látni való tehát, hogy az 1848-diki eszmék a játékká vált alkotmányosság helyett, melynek ősi értelembeni ereje elenyészett, miután a király megszünt Budán lakni, valódi alkotmányosságot akar tak állítani; mely nem rontotta ugyan legkevésbé

sem a korona jogait de az ország törvényhozási képességet szabatosabbá tette.

Jövő számunkban még elmélkedünk e tárgyról.

Napoleon hg beszéde

a francia senatus márczius 1-én tartott ülésében.

(Folytatása és vége.)

„Uraim! A pápai kormány ezen helyzete igen komoly, — az szintoly komoly jelenleg, mint a multban volt, s szintoly komoly jövőre is; abban minden javulás lehetetlen. Abból nyilván ki kell menekülni.

Ezen szükségét be akarom bizonyítani, a másodrendű érvek mellőzésével. Valahol ez mondatott: Franciaország elég gazdag arra, hogy dicsőségét megfizethesse; én hozzáteszem, mikép az nem elég gazdag arra, hogy saját zavarait s az irányában tanusított halálanságot megfizethesse. Ezen helyzet nem tarthat tovább.

Franciaország számos tanácsokat adott a római udvarnak; mi volt azok kiinduláspontja? Az egy oly híres levél volt, melyet a köztársaság elnöke 1849-ben szinte a római megszállás kezdetén intézett saját szolgálattevő tisztjéhez. S e tárgyban azt mondják nekünk, hogy következtetés lenne jelenleg odahagyni Rómát, miután azt ama korszakban megszállottuk.

Nem akarom vizsgálni, hogy minő körülmények közt volt megkötve a köztársaság elnöke a törvényhozógyűlés többsége által; — ő e tekintetben az egész felelőséget elfogadá. E szerint jogom van egy okiratot fölhasználni, melyet ő saját veszélyére írt; jól tudván, hogy az által ama gyűlés többségének elégtelenségét vonja magára.

Rómából részleteket irtak neki, a francia sereg helyzete s a kormány által feltesztendő reformok szükségére iránt; ő csupán lelkiismeretének sugallatára s szíve fölbulzolására hallgatott, s a következő híressé lett levelet írta szolgálattevő tisztjének:

Miután a Ney Edgárhoz intézett levelet felolvasá, a herezeg így folytatja:

Jegyezzük meg, hogy ezen levél világos s határozott föltételeket állít föl, s hogy én sem lettem volna képes ezen szószekeken határozottabb programot jelölni ki.

Még azok is, kik leginkább kárhozták a római expedíciót, mint a jelen agitatók okát, kénytelenek hódolni a köztársaság elnökének ezen bölcs tanácsai előtt; ha ama tanácsok követettek volna, most nem állanánk ama ponton, a hol állunk, s azon agitatók, miket most lecsillapítani törekszünk, nem merültek volna föl.

1850—1860-ig mit tesz Franciaország? Cassandra szerepét játsza; folyvást tanácsokat ad, s ezen tanácsok folyvást viszsztanúsítottak. Nem szükség azokat fölemlitenem, azok a császár akaratából közzétették.

Mindjárt a Villafranca utáni napon a császár ismét írta a szent atyának, hogy folyvást bölcs s önzetlen tanácsokat adjon neki.

Azt mondják, hogy azok különböznek az előbbiektől. De vajjon a tegnapi nap politikája mindig a holnapi nap politikája lehet-e? A politika nem változhatlan, vagy is inkább, ha az elérendő politikai cél ugyanaz marad is, az annak elérésére eszközök, szintugy mint a körülmények, szüntelen változnak. A császár Milanoból írta, hogy a szent székek egyezkedést tanácsoljon, Bolognát s a 4 legatit illetőleg; — tagadó választ kap.

Később a római kormányt arra szólítá föl, hogy mondjon le arról, a mit elvesztett, hogy Sz. Péter birtokát véglegesen megmenthesse; ujjal viszsztanúsították. Jelenleg, az Olaszországban történt nagy események után, még csak 30 nap előtt a pápa ujjal egyezkedés alapjául kínálta meg. Nem ismerem ezen újabb feltételeket, mivel a sürgöny nem mond a meg, hogy miben áll a javasolt megoldás.

Annyi bizonyos, hogy nem mondták a pápának, mikép változhatlan föltételekről van szó; mint mindig, barátságos s békülékeny modorban szóltak hozzá. Mit válaszolnak? Nem, — mindig nem! — A pápai kormány az ausztriai és spanyol kormányoknál is kérlelhetlenebbnek mutatkozik.

Valóban ezen két kormány egy oly javaslatot tett, melyben a pápai kormánynak azt tanácsák, hogy mondjon le Bolognáról s a 4 legatitól, a többi birtok garantíájának megnyerése végett; de Antonelli bíbornok ezt mondja: Nem! mi nem fogadjuk el, — mindent vagy semmit! — A mi azt jelenti: Mi bevárjuk vereségeket, — mivel ha elég együtt leszte a status quot föntartani, mi mindent megnyerendünk.

Most az általunk tárgyalt kérdésnek egyik legfontosabb pontjára térek át, t. i. az olasz egységre, Rómával, mint fővárossal.

Nem létezik olasz egység, Róma, mint főváros nélkül. Hallgassák meg önök a legbülcsebb, legmérséklettebb, de Olaszországba bizalmat helyző egyéneket, — s azok egész nyugottsággal azt mondanják önöknek, hogy a jelen helyzet lehetetlen, hogy ez átmeneti helyzet, hogy azt meg kell oldani. S e tárgyban lehetetlen ki nem emelnem Olaszország mérséklettségét.

Magukra politikai elleneimre hivatkozom; ök is elismerendik, hogy az olasz nép tökéletesen nyugott s mérsékelt volt.

Az olasz egységnek ezen kérdésében egy oly érvelést találkoztam, mely az ügy szükségére számára találtatott föl, de a mely a valóságban sohasem létezett.

Ezt mondják: — Róma nem a rómaiaké, — nem az olaszoké, — az némileg az egész katolicizmusnak közös birtoka. Már ez oly politikai eretnekesség, mely nem állja ki, — de bármely őszi egyének vizsgálatát, ki azt csak 24 óráig is tanulmányozni akarja.

Egyetlen komoly szellemi egység sem meri azt mondani, hogy Róma oly hitbizomány formája lenne, melyet a pápák egymásra átruháznak. Hiszen ezen egyházi államok a szerencsétlen bécsi szerződések által alakítottak meg; s ama szerződéseknek egyetlen oly pontja sincs, mely valamely nem katolikus hatalmasság által is alá ne lenne írva.

Ezen érv, — mely csupán a nyilvános vita folytatásához hozott föl, — a sürgönyökben nem mert helyet foglalni, — azon egyetlen sürgöny kivételével, mely szintén ugyanazonos kifejezésekkel Austria és Spanyolország által terjesztett elő; abban amaz évről ezéig tartó tételt.

E szerint ez föltétlenül kizárólag érv; s valóban képzelenség lenne azt állítani, hogy az egyház világ: javai isteni eredetűek, s hogy azok némileg az égből estek le, maga az evangélium által kiszabott határokat.

Nem, Róma nincs kivételes állásba helyezve. Hogy némely egyházi fejedelmek, fűi kegyelet által elragadtatva, a pápák világi hatalmát minden más hatalomnak föléje helyezzék, — ezt értem — ez némileg a szív, s nem az ész érve. Ezért nem is nekik válaszolok, hanem a közönséghez fordulok.

A pápák világi kormányzata, minden szövegetől elölve, nem bír más jellemmel, mint a többi kormányzatok. A római nép ugyanazon jogokkal bír, mint a milánói, párisi, brüsseli stb. nép; s ha azokat arra használná föl, hogy fejedelmét mérsékléssel a nyugottsággal ellázza (nevetés), csupán oly tényt követne el, melyet más népek is elkövettek.

Olaszország egysége már régi eszme; Olaszország összes nagy államférfiai csatlakoztak ahhoz a 13-dik század óta. (Helyes.)

Talán nagyon meg fogom önként lelni annak kijelentését, hogy megilletődéssel s őszintén nyomozván I. Napoleon érzelmeit ezen kérdés iránt, szomorú, de igen fontos dolgokra találtam.

Felsőzür is Napoleon tábornok egy, 1797-diki kiáltványban az egységet ígéri az olaszoknak, ha képesek harczedni zászlóikat alakítani. Később, mintán befutotta ama roppant pályát, mely Toulontól Szent-Illonáig megy, a foglyi császár, a philosophiai elmékedésekbe merült császár az olasz egységet jöendőli. Arról beszél, hogy a felszíjett minden lakóját szükség egyenesen egy kormány alatt, mely nagy szolgálatot tenne Európának, ellensúlyt állítván fel szárazon Franciaország és Ausztria, tengeren Francia és Angolország közt. Elég világosok-e a szavak?

Uraim! egy történelmi emléket akarok itt felidézni, mely megvallom, engem nagyon megindított. 1814-ben az olasz hazafiak, azok a javíthatatlanok, kétségkívül ellenfeleink szerint, azok a hősiék és kitartók szerintünk, egy nemzeti mozgalomról álmodoztak, hogy Olaszországot Ausztria alól kiszabadítsák. Egy férfi, a ki a pair kamrában ült itten, Rossi gróf...

Larochejaquelein: (közbe szól). Meggyilkolták!

Napoleon hg. Rossi gróf, e nemes bazaar, részt vett ezen erőközlésekben. Ezen tisztelet méltó olaszok felhívta az óriást, a ki kapuk előtt vala lelánczolva; tanácsot kértek tőle. — Napoleon Elba szigeten volt, s meghallgatta ajánlatait. Meglehet uraim, Napoleon ez eszmét csak álomnak tekintette. Megszokva csak rengeteg tömegekkel bánni, óriási organizációkkal foglalkozni, talán nem barátkozhatott meg azzal, hogy élére álljon néhány fellengzőnek, a kiket elragadtott, talán megvakított érzelmeik tisztasága; szóval élőkire álljon a gyengéknek és magukra hagyottaknak. Vagy meg lehet, nem habozott Napoleon; de mondott ez alkalommal oly érzékeny szavakat, melyek engem mélyen megindítottak, és a melyek sokkal inkább borbájt magukon az ő bélyegét, semhogy bitelességek kétségbe vonhatnák.

En, Napoleon, Franciaország trónján a feyver ereje által váltam nagygyá; uralkodásom megismertető

jelleme a hódítás dicsősége volt. Rómában a béke embere leszek. Egy nemzetet fogok csinálni annyi szétszórt elemből; utakat, csatornákat fogok nyitni; piacokat adok az olasz kereskedésnek. A törvények az olaszok számára lesznek hozva. Nápolyban, Velencében, la Spezziában nagy tengerészeti építők fognak keletkezni, melyek új hatalmat kölcsönöznek e nagy országnak. Rómát tengeri kikötővé fogom tenni. Lesz egy nagy nép 30 millió emberből, Semmi háború, semmi hódítás többé! Lesz egy vitéz hadsereg, melynek zászlajára a szavak leendének írva: „Jaj annak, a ki hozzáér“ s nem fog hozzáérni senki. Franciaországban Caesar voltam, Rómában Camillus leszek. Róma Párisnál fog mérközni.“

Az egész — veti közbe a herceg — talán csak álom volt, de a nagy emberek álmától jó néha tanácsot kéri.

Visszatértem Olaszország egységére, a herceg hozza, hogy III. Napóleon tettei felett, meglehet, akarata ellen is, ezen eszme uralkodik.

Itt megemlíti a hg. a milánói híres proclamatiót, mely Olaszország szabadságát mondja ki az adriai tengerig. A császár, ugymond, azt akarta, hogy Olaszország önmagáé legyen, tehát annak egységét kiáltja ki. Micsoda különös találatnak tehát önké abban, ha mi ma, midőn ezen óhajts teljesült, visszaadnók az olasz egységnek azon kis parcelát, mely még hiányzik neki: Rómát és területét? Ah! jól tudom, azt fogják mondani: Hát Velence? Velence hiányozni fog az olasz egységnek. De én nem fogadom el ezen ellenvetést.

Jól megjegyezzék önké: Velencében nincsenek a mi hadaink. Ha katonáink Velencében, Mantuában vagy Veronában volnának, ugyanoly erélyvel kívánnók, hogy ezen birtokok adassanak vissza az olasz egységnek. Szerencsétlenségére nincsenek ott. Nincs helye, hogy e kérdéssel foglalkozzunk. Hanem zászlónk ott van Rómában; a város és vidéke a mi védelmünk alatt vannak. Nincs tehát semmi különös abban, ha azt kívánjuk, hogy ezen szabálytalan állapot szűnjék meg valahára.

A herceg idézi a császár egy másik kiáltványát az olasz háborúból, melyben az mondatik az olaszoknak: „Legyeu katonák ma, s holnap egy nagy ország szabad polgárai lesznek“ — s azt kéri, ha a rómaiak, egyik kezükben puskát, másikban a proclamatiót tartva, 1859-ben ott termettek volna a lombardiai harcmezőkön, avagy nem egy nagy uralkodó szavát követték volna-e? s midőn később az olaszok, egyik kezükben a proclamatiót, a másikban a szavazó czédulát tartva, az általános szavazatszedő vedrekhez tolakodtak, hogy az egy Olaszországra s Victor Emanuelre szavazzanak, nem a Milanóba győzelmi bemenetet tartó III. Napóleon tanácsát követték-e?

S jelenleg — kéri a herceg — hogy áll a helyzet?

Róma a mi kezünkben van; mi vagyunk a római kérdés bírái. Olaszország csendessége kisebb nagyobb mértékben attól függ, hogy viseli magát e kérdésben Franciaország. Ha Rómában maradunk, az izgatottság veszélyes méreket veend föl. Ki fogja megfékezni azt? ki fogja lefontani az olasz egységet. Csak kettő teheti ezt: Ausztria és mi. Sokkal inkább bízunk ellenfeleim, semhogy önké azon gondolattal bántsam meg, mintha az osztrák intervenció avagy csak eszükben is lehetne. Mind francziák vagyunk mi itt — kiált fel a hg. — s egyetlenegy sincs azok közt, a kik nekem ellentmondanak, a kik a legerélyesebben osztromolják a nekem szívemben gyökeret verveleményeket, a kinek egy percze is eszébe jutna, Olaszországot Ausztria fegyverének oda vetni.

Több senator: Nem, nem soha! Larochejaquelein: Az nem lehet!

A herceg tovább rajzolja a status-quo következményeit, a növekedő izgatottságot Olaszországban, a francia katonák kinos helyzetét, ha egy, a történelem által elítélt kormány zandáraiavá kényserülne lenni. Idéz egy példát 1809-ből, midőn a pápa szintén Franciaországtól kért katonát, hogy engedelmségre hajtsa a legatiókat; idézi Rossi gróf szavait, a ki ékes szavakkal fejtegette, minő siralmas dolog lenne, ha a montenotei és lodii katonák hajtának a legatiókat a papok kormánya alá.

Uraim! — végzi a herceg — csak néhány szóm van még, hogy e szerfelett hosszú vitát befejezzem. Kertüli iparkodtam, s ki fogok kertüli az általam felmutatandó megoldásban minden vallásos és lelki eszmét. A vallás ki-vül áll, s kell, hogy kívül maradjon e vitán. Nincs jogunk a felett itt sem itélni, sem roszalást mondani; mi azt tiszteltünk méltónak valljuk; csakhogy ne nyugtözzön le bennünket azon politikában, melyet követni akarunk....

Tehát mit kellene a kormánynak tennie én szerintem? Mindenek előtt világosan ki kellene kötnie mindazt, a mi a szent atya tisztességének, méltóságának és lelki függetlenségének biztosítására szükséges; ez meglévő, és pedig nem szükség mondanom, micsoda alapokon, ez az államférfiak dolga, a kik kabinetjük csendjében elmélkedni fognak e felett; ez meglévő, szükség, hogy a császár kormánya tudassa azokat Rómával. Olaszország elfogadja azokat, csak észszerűek legyenek, s azok lesznek, ha Franciaország hozzá javaslatba. A pápa ekkor népeivel fog szemközt állani. Mi kitakarodunk Rómából, és ha, mitől Isten őrizzem meg, fejtelenségi szenvedélyeket kellene megakadályozni az örök városba; ha bármín veszély folya a dogból a szent atya személyére nézve: a szent atya biztosítva lesz, hogy az olasz katonák megtudandják védeni őt, mihelyt kívánja, s meg fogják övni lelki souverainitását.

Larochejaquelein: Dehogyan nem! egy őrsereg, Garibaldi vezénylete alatt (nevetés).

Napoleon hg.: En őszintén beszélek. Ha a pápa egyedül lesz a rómaiakkal szemközt, akkor meg fogja gondolni, mit tesz. Ha elhagyja Rómát, az kétségkívül nagy szerencsétlenség lesz, s nagy nyugtalanságot fog okozni a lelkiismeretekben; de meg vagyok győződve, hogy a nyugtalanság pillanatnyi lesz. A történelem megtanít bennünket, hogy a római udvar a kénytelenséggel szemben enged, de azonkívül soha. Tudassuk tehát vele határozatunkat tisztelt, de erélyesen, és akkor engedni fog. És ez nem csupán félelemből fog történni, oh nem; vannak körülmények, melyekben az észak szükségképp felül kell kertüli. Az idő meghozandja a transactiót, melyet a császár ohajt a pápa és Olaszország közt....

En tehát azt kívánom, hogy a császár hallassa szavát. Határozza el magát; ide már; a kérdés érett; meg volt vitatva, itélni kell benne. Igen, nekem teljes bizalmam van a császár kormányában, és itt nem a jelenről beszélek, hanem a jövőről, ha csak nem desavouálnak a kormány biztosai.

Nem bánom! Nekem teljes bizalmam van, hogy az olasz kérdés az egység értelmében fog megoldatni; hogy a megoldás nem lehet más III. Napoleon alatt, mint I. Napoleon alatt volt, hogy a lelki hatalmat el kell választani a világi hatalomtól; és hogy a nagy császár árnya és szelleme fogja sugallani utódjának határozatait.

(Az ülés 10 perczre felfüggesztetett.)

Edélyi gazdasági egyet közgyűlése március 11-kén.

Elnökölt: Tisza László, alelnök.

Tárgyai:

I. Az elnök megnyitja az ülést a következő köztet-
széssel fogadott beszéddel:

Tisztelt közgyűlés!

Nagyméltóságú elnökünk távollétében nekem jutott — bár megbízás nélkül — a szerencse e mai közgyűlést megnyitni. Valamint zord volt a félév, mely e közgyűléstünket megelőzte, s valamint az nem képes eredményt felmutatni semmi irányban, úgy én sem örvendeztettem meg a tisztelt közgyűlést e fél év alatt kivívott nagy eredmények előadásával; annyit azonban mondhatok némi megnyugtatósal, hogy egyetünk felett elvonult e fél év is, mely szeretett hazánk és nemzetünk nézve úgy látszik a visszahanyatlás, helyesebben visszavetetés szomorú kora volt, a nélkül, hogy egyleti ügyeink hátra mentek, vagy csak teljesen helytállottak volna is. A tehetett szerény előlépésekről, a titkári, anyagi állásokról a számoltató bizottmányi jelentésből részletesen értesülend a tisztelt közgyűlés; elsőre

megfordíták, s mint írják, 1472-ben magoknak új adomány-
levelet eszközöltek. g) Azért Fogaras tovább is a Geréb
kezén maradt, b) 1486-ban Geréb László püspök kezén
látjuk.

Később, Ulászló alatt, ki 1503-ban a szászok követ-
lésének újra eleget tett, úgy látszik, csakugyan a szászok
kezére jött: ők bírták egészen addig, míg Ferdinánd király
és Zápolya közt a trón felett a viszály kitört. E zavarok-
ban, mert Szeben Ferdinándhoz hajlott, Zápolya elvette tő-
lük, s úgy adá berenczei Bornemisza Jánosnak. Ennek mag-
talanásával 1532-ben Zápolya János, később I. Ferdinánd
adományozása mellett Nádasdi Tamás kezébe jött, azon-
ban nem egészen, mert más részét ugyancsak Ferdinánd
Szalabázi Lászlónak ísneribál. Innen írják a gr. Nádasdiak
magukat: Fogarasvár örökös urának. Nádasdinak
sem léven fiúköse, úgy jött Nádasdi nővére, Anna kezé-
vel Majláth Istvánra, 1) ki is az általa tetemesen meg-
javított várat érdekes esemény színterévé alakította.

Majláth István és Balassa Imre erdélyi vajdák ugyan-
is 1539. octoberében pártot tettek Zápolya János király el-
len. Majláth Fogarast, mint birtokát, megerősíté s magát
belevonta. Zápolya alája küldi Török Balintot és Báthori
Andrást 5000 emberrel: ostromolták, de Majláth 300 har-
czosával a várat megvédte. Zápolya 1840 maj. 7-kére Tor-
dára országgyűlést hirdet, ott a meg nem jelent Majláthot
nótáztatja; Majláth Fogarasban maradt. Mire Zápolya elle-
ne indul; azonban utjában 1540. jul. 21-kén Szászsebesen
meghal. Nejét és fiát a porta kegyébe veszi.

Erre Majláth is kibékült Izabellával s az ostrom meg-
szűnik. De alig szabadult fel a vár, Majláth több hozzá
hajlott erdélyivel ismét fellép Izabella ellen; 1540. aug. 29-re
Segesvárra országgyűlést alakítanak, s ott Majláthot Ferdi-
nánd vajdájává nevezik. A szultán a pártost le akarván

h) Kemény, Notit. Capit. Alb. I. 184.
i) Fundgruben I. 23.
g) Marienburg, Geographie II. 140.

TÁRCSA.

FOGARASVIDÉK TÖRTÉNETÉHEZ.

Most, a midőn Fogarasvidék alkotmányos szervezése
annyi polemikus hírlapi cikkre adott alkalmat, s a magyar,
szász és román oly nehezen bir megosztzkodni felette —
nem lesz minden érdek nélküli, ha a fogarasvári uradalom
s illetőleg Fogarasvidék multjára történelmi szempontból
némi közleményt hozunk.

Fogaraszvidék ősi kora meglehetősen homályban van. Gr.
Kemény József ment fel legfeljebb buvárlatában, ki 1204-ig
vet reá némi világot, felállítván a még tisztázandó tételt,
hogy az első századokban Bulgáriához tartozott, s mint la-
katlan pusztaságot csak legelőképen használták. a) Meg ki-
vánjuk továbbá említeni, hogy azon történelmi hagyomány
sem ismeretlen előttünk, miszerint Fogarasvidéket IV. László,
1285-ben népésíté be egy oláhoni seregéből, mely jutalmul
letelepedtetést kért; s hogy innen 1310-ben a fekete mel-
léknévi Rádul egy telepet visszavezetett Oláhországba. Elég,
hogy ezen időben már betelepített helynek tekinthetjük.

Előre bocsátva, áttérünk rövid elmefuttatásunk tárgya-
ra, Fogarasvár s illetőleg Fogarasvidék birtoklasi történetére.

A XIV. században, melyben e vidék felett a történe-
lem biztosabb alapot nyer: legelőször is 1310 körül Opor
vajda kezében látjuk, kinek e vár építését is — hibáson —
tulajdonítják. A hatalmas vajda megbukván, s Robert Ká-
roly után Nagy Lajos király következtén, azon ötletre jött,
hogy Fogarast, az akkor magyar koronához tartozott Oláh-
ország vajdájának adja, hűségbértül. Kinek adományozá, nincs
feljegyezve; de hogy birtokolni kezdi, mutatja, hogy ezen
alapon Zeigmond király 1395-ben Mircsét Fogaras urává

a) Kurz, Magazin I. 176.

b) Fejér, Cod. dipl. XI. 499. A beiktatási okmány a budai orsz.
levéltárban.

c) Katona XV. 2. 40. Árpádja III. 49. Eder Schossenshoz 159.

d) Marienburg, Geographia II. 140.

e) Kemény, Notit. Capit. Alb. I. 183. 1.

f) Fejér, Cod. dipl. XI. 601.

nézve fel kell nekem is említeni azon csaknem legfontosabb akadályt, mely miatt e télen nagyobb tevékenységet kifejteni nem voltunk képesek, t. i. a helyiség hiányát, melyen mindaddig célszerűen segítettünk nem sikerült, s mely ma tanácskozáunk tárgyát is képezi. A másodikra nézve pedig kénytelen vagyok felhívni a tisztelt közgyűlés figyelmét a még nem biztosított ígéretre, s főként a szinte 6000 fira menő alapítványi kamat- s részvényhátralékra s a körülmények között, hogy ez ide s tova minden lehető működésünket gátoló baj elháríthatására, a tisztelt közgyűlés a választmány eleibe egy sikeres, ha mindjárt az eddigieknél szigorúbb eljárást is, szabni kegyeskedjék. Vagyunk szírek t. közgyűlés! melyeket a legreményesebb alakító gépek sem képesek feltörve termő talajjához változtatni, s melyekre minden munka, fáradság ok nélkül pazarlása volna. Ily szírek gördítették közlebről polgári honfiai működésünk elébe a szabad mozgathatóság teljes megakasztására. Ezeket magokra s az egy időre kell hagynunk, mely azokat előbb utóbb, de biztosan megtöri s utunkból elhárítja. Annál nagyobb gonddal kell azonban ápolnunk, művelnünk a szírek közt még oázsként álló szabad tereteket, s valóban a tapasztalat mutatja, hogy az emberi munkásság legtehetősebb, s művelés legfontosabb a bércezes tájakon. A bennünket környező kevés működési tért engedő szírek tömkelegében egy ily császigetnek tartom én a gazd. egyetli tért, melyen imádkoztam hazánkért még tehetnünk valamit, s kettős köteleességünknek tartom most, midőn a honfi minden más térről le van szorítva, pontosan megfelelni egyetlünk iránti köteleességünknek s ez az, mire az egyetli tisztelt tagjait kérni e perczen köteleességemnek ismerem. Fájdalommal kell fölemlítenem azt is, hogy egyetlünk tagokban s tükében is közelebb szokatlanul keveset gyarapodott, s csaknem teljesen hiányoznak, fájdalom! maig is névsorunkból azok, kik az egyetli főként tartozóknak támogatni, kik annak leg- több hasznát vehetnék. Nem ohajtanám, hogy valaki hazánk Királyhágón inneni részében a haszonbérlet s gazdasztek értelmiségét (minden egyes kivétel mellett) az egyetbeni részvétekből ítélje meg. De reméljük, hogy ez is jobban lesz ezután.

A múlt évi roppant szárazság s rákövetkező nagy tél szomorú tanúságai után bátor vagyok tisztelt gazdaközösségünket s terjedelmes erdő ültetésekre, melyek egész vidékeket megmenthetnének a szárazságtól, s a vetett takarmánytermesztésre figyelmeztetni, hogy hasonló éveket lehetőleg elkerülhessünk. Az idő mindkettőre közelget. Erős tél után a természet örök törvényei szerint jó tavasz következik. Adjon is az Isten jó tavaszt gazdáinknak, egyetlünknek, adjon jó tavaszt imádkozó hazánkban s hazánk minden hű fiának.

Torda, márczius 10. kén.

Oly meddő politikai életünk hírek dorgában, a mily szegény városunk pénz, gabona és takarmány czikkében. Múlt 1861. okt. 28-ka óta pénzadót, mint haljnak, e város 50,000 forint osztrák becsben beadott, s már kéri az újat, holott e város nagyobbára földadót fizet, s pedig gabonáját — minthogy kevés termelt — fölemlesztette a gazda és most venne, ha volna piacunkon egy mint máskor volt, s ha lenne pénze mivel, mert marhájának ára az ősz óta fennebb állott, mint most. Marhájának takarmányát megemésztette. Egy szekér széna, egy szép tehén ára. Egy juh telletés 3 frtba áll o. b.

Az iparosok, kalmárok e híres Tódor-napi vásárra fuvarbérletet nem tudták kiárulni. Részeg iparost, gazdát látni nem lehetett, csak egy-egy bérest, kocist, ki nem gondolt a világgal; tudván, hogy az övét gazdájának ki kell teremteni akármily megfizetéssel.

A háziszegényeken kívül koldus, mint méhraj egy jár. Proletariusként önzetlenek mindenféle nemzetről be s lopnak, pedig ezeket az alhadnagy hivatal minden nap sereggel hajtja ki a városból; de olyanok, mint a nyári legyek, ha egyik ablakon kiverik, a másikon berepülnek.

Tanácsunk működik az osztrák törvények szerint. Vannak tárczái, de azért együtt ítélnek. A tanácsosok közül eddigelé kettő mondott le, a többi helyt áll, s a két

üres hely töltetlen; szükségfeletti is lenne azok betöltése, mert van annyi személyzete, hogy elgyőzheti a dolgot hivatali szorgalommal. A főjegyző is lemondott s a helyett vitalszi vagy tisztázza a földméri munkákat. Mily rég tisztázak azokat szép fizetések mellett, s mégis zavarosok és nem tiszták!

Megyének hivatalnokai főispáni helyettes alatt működnek. Működésük mikor veszen föl egészen osztrák alakot, még nem tudjuk.

Tegnapelőtt kolozsmezei lakos K. M. 5 frtos hamis bankjegyekkel marhákat akart vásárolni s elfogták és a megyei börtönbe zárták. Ugy látszik, nem akarja a megye e város kiváltságát egészen respectálni, mert ha igen, akkor ez egyéni törvényszéke elebe adja.

A ref. egyházakozságek várják a visitatiót. E régi törvényeken alapult vizsga egyszer azért, hogy sok költségbe kerül az egyházi községeknek, mások azért, hogy azon nyomozó kérdéseknek, melyek a polgári élet bojtányos folytatása kipuhatólására céloztattak s azáltal az azt elkövető megbüntették, semmi ereje a mai korban, mert azok megjobbítása a nép büntetőtörvénykönyvébe van beírva: tehát elmaradhatna s helyébe esperes t. Vályi ur nem rég e lapban elmondott indítványára léphetne életbe.

A farsang minden táncszálgalom nélkül telt el. Megpróbálta volt a kaszinó pénztára érdekében egy néhányat rendezni, de nem sikerült, mert e város érezte:

„Hajh — de kinek lenne kedve Gyöngy életéhez erőltetve!“

A negyület, mint eddig — mióta rendbe jött — úgy ezultal is megtartotta nagygyűlést. Számlolt bizottmány, elnöke, pénz- és könyvtárnoka, s minthogy mindent pontosan talált, meglegedését elnökönek, bizottmányának sat. ki nyilatkoztatta.

r. l.

Város-Ludas, márczius 10-kén, 1862.

Éppen február 26-dikán hozta a nagy adóexecutiót az azt vezénylő hivatalnok helységünkre, bárha erre utasításai szerint joga nem lehetett, mert az adóhátralék leszámítva a fel nem hajtható összeget, mely a legnagyobb inséggel küzdő egyének után restál, az ezernél jóval alább állott és így nagy executiúnak itt helye az ebbeli utasítások szerint nem volt; másfelől e község a tavalyi terméklettség mián adóelengedést kért, mely kérés felsőbb helyen bárha idejében adatott be, még nem láttatott el, alkalmassint azért, mert kedvező válasz fog rá jönni. Ezekről az illető adóexecutio vezénylő hivatalnok idejében fel volt világosítva, de ok nélkül, mert nekik tetszett, lehet azért, hogy e tárgyan igen szabad tere van és hogy egyeseken boszút állhasson (a mely számítás azonban nagyon csál), az executiót ide hozni, és mi lett ennek közvetkezése? Az, hogy a szegény emberekre kellett a katonatartást nyomni, ez aztán szomorú következtetésekre adott alkalmat, mert egy Sérám János nevű katona, hogy a gazdája magyarán neki sültszalonnát adott málvál ebédre, azt üllegekkel illette s végre a szuronyával balkezét három helyt megcsurta úgy, hogy kenyéresetétől (mert napszámos) egy időre meg van fosztva s mások kegyelméből kell élnie. Ennek aztán szinte még komolyabb következtetés volt, mert az emberek kezdetek csoportosulni és már hallszottak oly mondások: da asa sze ne baszokoriaszke pe noi pentru ke nuputem plet!, midőn nagyobb szerencsére az éppen helyt levő népszert, erőlyes és ügyes tapintattal bíró szolgabíró Majos János ur ez esetről értesítve, a népet szétszázlára birta, igérvén, hogy az elégtételt ki fogja eszközölni, a mit a maga utján meg is tett, mert a katona érdemlett büntetését megkapta.

Volt ez executio alkalmával egy tragicus eset is. Egy cigányhoz katonát tesznek, de ennek nem volt semmije. Kérte a katonát: ne fázódjék nála, hanem menjen a szomszédba egy pajtasához addig, míg ebédjét elkészíti. A katonát az őszinte és szives ajánlat következtében elmegy és csak akkor tért vissza, mikor gondolta, hogy a tokány már megvan. De mily nagy volt csodája, mikor az előbbeni helyen se sátorot, se gazdát nem talál. A csigány használta az alkalmat és elillant sátorostól.

kezett, hogy Békes magának adományoztatá; nemcsak, de 1568-ban a Zalaházi örökösétől Fogaraszölde más részét is megszerezte. 3)

E szerint J. Zsigmond alatt legkedvesebb tanácsosa, Békes Gáspár kezére jő. J. Zsigmond után, 1571-ben, Báthori István foglalá el a fejedelmi széket; Békes azonban, mint-hogy János Zsigmond őt akará következtőjének, nem akarta elismerni, sőt, mint trónkövetelő lépett fel. Reményt helyezve a prágai udvarba, magát Fogaraszölde vonta, s onnan fölkelést intézett Báthori ellen. Báthori erre országgyűlést birtetett s Békest megidéztté, de meg nem jelent. Erre Báthori új lépett tett; Ifjú János nevében, ki Majláth István leányát tartá, azon pénzösszeeggel, melylyel Majláth Gábor-tól a várat elcsalták, megkínálták, hogy birtokába visszabocsássa; de Békes most sem hajolt. S mikor az mondaták neki, hogy Majláth Gábor-tól vért tudta nélkül esem-pészték el, s így vissza tartozik bocsátani: ő e tárgyat Maximilian magyar király bíraskodása elé kíváná vitetni. Így következett be 1573, mikor is Báthori sereget küld ellene s Bátfi György által ostromoltatni kezdi. A vár tartá magát, de Békes még se akará életét kockáztatni: egy éjjel titkon kiszökött. Kiment Prágába. 4)

Békes meghagyta volt, hogy a várat oltalmazsák, a Zápolya háztól feles kincse levén benne. Gyulai Pál, kire birta, még néhány napig tartá: de nem akarván a fejedelmet elkeseredett ostromra kényszeríteni: saját emberei számára kedvező feltételeket köte, s a várat 19 napi ostrom után feladta. S Báthori István nemcsak egy szép vár, hanem roppant kincsek is jöve birtokába. 5) Békes még egyszer visszatért, sereggel akará magát megboszulni, de Keröl Szen-pálnál Bátorit megveré, ekkor végepp kifutá Erdélyből, s mint notázottak, minden java az álladalomra szállott.

Igy adományozza aztán Báthori István, fejedelem,

3) Lásd az oklevelet, Benkő Special. Transilv. I. 6. 172.

4) Wolf, de Bethlen II. 375-77.

5) Wolf, de Bethlen II. 375-77.

Az idevaló népre ezen executio nagy benyomást tett, mert a ki csak fizetni tudott, az a megítés következtében, mely a falusi eljáráság által szeliden ment véghez, még az ősz folytán fizetett, a mit bizonyít azon tény, hogy 6000-n felüli tartozásából csak valami 900 frt maradt fizetetlenül az executio beálltával, és ez abból csak 400 frtot tudott felvenni. Roszul esett ez executio pedig azért, hogy midőn a nép maga szinte az éhbálálal küzd, miért kényszerítik, hogy katonát tartson s miért nem vesznek becstől utján valamit tőle, hogy az eladva, a tartozást fűdözhesse. Ezt a helybeli jegyző előadta az executiovezető hivatalnoknak s figyelmeztette helytelen eljárására, midőn egy és másnak kegyelmet osztott, föltmentvén őket a katonatartás alól, de ezzel csak azt nyerte, hogy a mint hallom: fel akarja adni a jegyzőt, hogy néplázító az adó-nem-fizetés tárgyan. Itt aztán betelik azon közmondás: szőlő igazat, betörök a főtt. Hanem erről most elég ennyi. — A Maroson a jég itt még áll, egy pár nap alatt talán elhagy. Ha ily kedvező időjárás lesz továbbra is (éjjel hideg és nappal jó tavaszi meleg van), ugy nem félhetünk itt áradástól.

Az Aranyos végképpen megtisztult már a jégtől, 48 óra alatt minden kártétel nélkül eltakarodott. Mentsen is meg az Isten áradástól, mert aztán igazán e nép gondolkozóba jőne, hogy lesz-e már valahára jó napja.

Jövő levelemben közlést teszek az itteni betivásárok és egyebekről, addig pedig ajánlvá magamat, kívánok sok jót.

Figyelmes!

Marosköz vagy is M.-Vásárhely, mar. 9. 1862.

Reá megy az én pennám s Marosközéket irék akaratom ellenére, irtam a mikor volt mit Marosközékről érdeket, de most bizony erről nem lehet, mert nincs is mit, ha csak azt nem írom, hogy itt is, mint másutt nincs pénz! panasza van elég! akár merre megy az ember, hallhat most azt eleget, ez általános dolog a mai világban. Az adóexecutio és sorozás foly. De a keserűből is lehet édest facsarni, ez a közmondás; nálunk is jobbaink igyekeznek a szépet és hasznosat pártolva előmozdítani, ha egy térről le is kénytetünk szorolni, lehet találni — csak akarat és pártolás kell — mást, melyen haladhatni. Városunkban is hála az égnek! vannak lelkes hazafiak és honleányok, kik áldozatkészséggel járulnak mindenhez, mi tőlük. Van casinók, a mi eddig bizony szegénnyel kell megvallani, nem volt régóta. Van vívodánk és van műkedvelő társulatunk. Több lelkes hazafiaknak u. m. gr. Haller György, gr. Toldalagi Victor, m. Szilvási Sándor, m. Kispál Lajos, Dobolyi Sándor uraknak s még többeknek áldozatkész fáradaimát után sikerült a minden nemesre kész ifjúsággal a műkedvelő társulatot létesíteni, úgy hogy már a szinpad fel van állítva az „Apollo“ teremben és a jövő vasárnap a „Mama“ adati fog a helyi ev. ref. tanodái zenekar javára. Minden héten lesz egy előadás jótékony czélokra; majd annak idejében az eredményről a tudósítást el nem mulasztom. Tegnap este volt egy élvezetűs gy-nevezett „akadémiai estélyünk Reich Lajos ur rendezéséből“, s több becses műkedvelők közreműködéséből a helyi Sz. Ferencz és a helyi k. templom egyházi orgonái javára. Bár a szent czélra mindég áldozó vásárhelyi t. közönség nem éppen a szokott szép számmal jelent meg, mindazonáltal 95 frt 10 kr jött be, ebből ide számítván a kiadást, 60 frt purum maradt meg, a mint biztos forrársból tudhatni. Ez alkalommal hallottuk először a ref. tanodai zenekart, mely csak nem rég idő óta szerveződött s még is oly összefogólag működtek, hogy valóban a várakozáson feljűl játszták el a „Szózat“-ot. Közreműködtek L. A. urholgy zongorán, D. S. gordonkán, K. S. hegedűn, R. L. fuvalán és T. M. kisasszony; minden darab taps- és ismétléssel végződött, Jakab János szavallata „Dalaim“ Petőfytől és „Előre“ Tóth Kálmántól szólni nem akaró tapost és újrat idézett elő. Mi hamarabb lesznek még jótékony czélokra műkedvelők által előadások, s azonnal köteleességemnek fogom ösmerni a „K. Közlöny“-nek igénytelen soraimmal szolgálai

J. . . . D. . . .

sujtani, Ali bég nikápoli basáját Erdélybe küldi: mire Majláth ismét Fogaraszba huzódik. A pasa táborát a vár alá szállítja s ostromot kezd. Azonban csakhamar átlátta, hogy ostromserei hiányában csak roppant vérdölgéssel veheti be. Hadi cselhez folyamodott. Majláthtól alkodozásba ereszkedik, szép ígéreteket tesz neki, csak menjen ki hozzá tanácskozára, biztosítván, míg nap lesz az egen, semmi bán-tódása nem lesz: Majláth hitt ellensége szavának, kezest kérve magáért, hozzá kimenek. A pasa jól fogadá, vendé-gel; de mihelyt a nap lement az égről, s nem vala nap az egen, megfogató s a portára küldé, hol 10 év múlva az egen, megfogató s a portára küldé, hol 10 év múlva az ugyanazon börtönben halt el, melyben Török Bálint. 2) A ugyanazon börtönben halt el, melyben Török Bálint. 2) A vár pedig 1541. jul. 18-dikán Izabella királyné birtokába jutott.

Majláth István fia, Gábor, a fenebbi esemény után anyjával és Margit testvérivel Magyarhoubba ment, ott tartózkodott, nem mert Erdély földre lépni. A János Zsigmond föléptével, 1560-ban, Margit utáni sógora, Ifjú János, közbeveté magát, s a fiatal fejedelemről nemcsak a hazatérhetést nyerte meg; hanem egyszersmind minden atyai örökséget s köztük Fogaraszvárat.

A gyönyört zászlos uraság Békes Gáspárnak megtetszett. Ez ember, ki lugosvidéki apró nemesből a fejedelem legbelső tanácsnokságáig emelkedett, nagy ravágyásának már se akart határt vetni. Célul tűzte, hogy Fogarast, az ország első erődét s uradalmat kezére kerítse. A portáról 1565-ben hazajött, nagy titokban Majláthhoz ment, azt sugja neki, hogy a portán azon szomorú tudomásra jött, mikép őt, mint atyja bűnének részesét a fejedelem el kell hogy fogassa. Előadta, mily szorongatott helyzetben van a fejedelem miatta, s tanácsolta, hogy mindnyájok megnyugtására Fogarast adja el s menjen ki Magyarhoubba. A megjédt Majláth 1566-ban a hét mértföld hosszú fogarasi uradalmat 30,000 magyar forintért a fejedelemnek eladta, s kiment Erdélyből a Ferdinánd számára alá. S csakhamar bekövet-

2) Wolf, de Bethlen II. 405.

5) Istvánfi Histor. Libr. XXV.

6) Wolf de Bethlen. Libr. II. 1.

a) Approb. II. R. 15. tit. 1. art.

b) Approb. Ugyanott.

KÜLÖNFÉLÉK.

Tegnap lapszámunk, nem rajtunk állott körülmények miatt, tegnap meg nem jelenthett, azt ma adjuk közre, olvasóink némi kárpótlása végett félívvvel bővítve.

Paulay Ede úr! Valaki jutalomjátékomb alkalmával oly módon ajándékozott nekem 10 frtot, hogy azt megtartam önérzetem tiltja. Tisztelettel félkértem tehát t. szerkesztő urat, szíveskedjék e soraim közzétételé után az idezárt 10 frtot a kolozsvári országos színházi pénztárnak át-szolgáltatni. Kolozsvár, mart. 14-én 1862. T. szerkesztő ur-nak alázatos szolgálja Paulay Ede, színész.

A hozzáunk kézbesített 10 frtot a beküldő Paulay ur neve alatt a kívánt helyre bészolgáltatni kedves kötelességünknek tartandjuk.

Ö Felső folyó hó 7-ről kelt legf. határozatával a megüritelt kelt ideiglenes ítélmesteri tisztet Sebestyén Gergely és Orbán Mihály kir. táblai ülnököknek adományozta, Füle István a kir. tábla ülnökét és Phleps Károlyt, az erdélyi főkormányzók titkárait pedig ideiglenes tanácsosokká nevezte ki.

Az országgyűlési követek választására jogosítottak összeírása végett az A) és B) táblák, úgy a czélba vett új bizományok alakítása módját és hatáskörét megszabó nyomtatványok is a községekbe már szétküldtek. Erdemes levelezők közleményének többi részét a mostani sajtóviszonyok közt nem adhatjuk.

Táborban (Csehországban) a lakosok mind azok házait, a kik február 26-dikát megünnepelték, nagy vörös 26-osokkal kenték be.

Bécsi lapok állítják, hogy több g. n. e. püspök hivattott oda tanácskozással végett.

A „Sürgöny“ bécsi levelezője írja: az ottani német lapok gróf Mikó Imre ö nmlga Bécsbe érkeztek különféle czélokat tulajdonítanak. Egyik lap azt híreszteli, hogy gróf Mikó konferenciákra hivattott fel; a másik azt mondja: azért sietett ide, hogy a szintén ideérkezett Saguna török-veiseit gátolja. Mind ezen hírek — ugymond levelező — mint határozatlan mondhatom, alaptalanok. Gróf Mikó leányát, Tekei grófnét, ki sulyos bajban szenved, hozta fel s itten nem konferenciázott senki mással, mint néhány előkelő orvossal; innen Berlinbe megy, ott tartozkodó fiát meglátogatandó.

A „P. Napló“ egy magán levél után írja, hogy a Maros jege Gyula Fehérvár alatt f. hó 5-dikén megindult ugyan; de Solyomnál, Déva mellett, összetorlott s a Gyula-Fehérvárról odavitt ágyakkal lötték szét.

Az erdélyi kárpátok roppant hőtömegének olvadása — mint írják — Bukarestet is árvízzel (?) fenyegeti. Az alantabb fekvő házakból már kezdenek kiköltözni. Oláhországban ezenkívül az inségtől is félnek; a kormány a gabonakivitel három hóra betiltja.

Haynald Lajos erdélyi e. th. püspök ö nmlga a főgondviselése alatt álló és Augusteum nevet viselő kolozsvári szegényápoló és kisdudóvá javára 1000 frtot méltóztatott ajándékozni.

„A cseh nemzet első leánya“, Bozena Nenec írónő, kinek temetése nagy nemzeti tiltakozásokkal ment végbe Prágában, végnymor és inségben halt el. Hosszas betegeskedése gátolta irodalmi munkásságában, s volt nap, mikor 5 krból kellett tengődnie. A nemzeti párt, mely temetését királyi pompával eszközölé, éltében a legcsekélyebb adomány-nyal se segíté.

A Pestvárosi biztonsági hatóságnak sikerült számos tagból álló bankókészítő társulatnak nyomába jönni, s nevezetesen ennek hat tagját el is fogja. Ezek: Nagy Lajos, ki bankó-hamisítást vádolt már egyszer fogva volt, de 1859-ben a megyeházából megszökött, ennek kedvese Apagy Julia, atyja, Kandell nevű asszony Debreczenből, egy szabólegény és kedvese, kik a molnár-utczai 20-dik számú házban laktak s nagy tékozlással fénytűzték. Nagy budai lakában, a sáros-fürdő mellett, bankókészítési gépet és több gyártmányt is teláltak.

Eppen most utazott tovább körünkben Merényi László, ki mint a magyar akadémia kiküldöttje utazza be a székelyföldet a végett, hogy népmeséi szempontból tanulmányozásokat tegyen. Innen egyenest M. Várárhelyre utazik, honnan a Nyárad s K. Küküllő völgyén át megy Gyergyó, Csik-, Kászonszékekre, onnan le Háromszékre; s Erdővidéken és Udvarhelyszéken át tér vissza. Hozza vissza magával azon jó emlékeztet a székely vendégszeretetről s barátságáról, melyet hoztak mindannyian, kik nemzeti czélok-ból a magyar nemzetiség ezen anyaforrását meglátogatták.

Vas Gereben a „Népbárát“ szerkesztője írásbeli megintést kapott a sajtórendőrségtől.

A hercegszöllősi lakosok közelebből meg-támadtak a szolgabírói hajdukat, sőt magát a szolgabíró is, ki csöndességre és engedelmességre inté őket, fenyegették. Ennek következtében a falut lovas katonaság szállotta meg, s a zavargók főbjeit számadára vonták.

Angliában m. hó 27-kén tartott meg a lincolni löverseny. A főnyereményre rendkívül sokan versenyeztek; de nyertes nyolcz lóhosszal gr. Batthyányi 5 éves „Suburban“ nevű lova lön.

Horace Vernet a világhírt festész Toulonban ves-zélyesen beteg.

Gróf Forgách, a magyar udvari kancellár mint írják f. hó 15-kén utazik Velenczébe császár Ö Felségéhez. Távolléte alatt Károlyi alkancellár vezeti a kancelláriai ügyeket.

Valaki kiszámította, hogy egy nő, ki egész éjen át tánczol, lépései számát összeadva, annyi tért jár be, mint-ha 4 mérföldet haladott volna, s ezt is lábujjhegyen. Való-ban csodálni lehet, miként képes egy nő ily nagy erőltetés-sel járó mulatságra!

A Londonban utazni szándékozók érdekében Érkövy Adolf indítja, hogy a vaspályán utazás költségeinek enyhítése tekintetéből az általa és Térey Pál által képviselt vállalat részéről az állami vaspályá-igazgatásnál lépések-tétetvén, ennek azon határozatát vette, hogy az állami vas-

pályán, tehát a pest-marcheggi és a brünn-bodenbachi vona-lon, 30% agio felszámítással, a londoni kiállításra utazó ha-zánkfait, a 2 ik helyen, az igazgatóság fél áron szállítatja, s hogy hasonló eljárásra a többi vaspályá-társulatokat is felszólította, de ezektől választ még nem kapott.

Zára környékéről tudósítják a „S. C.“-et, hogy az ottani lakosokat három rablóbanda retgetteti. Legújabban az egyik banda, Zaninovich Sime vezetés alatt, Bioni Vitoris képviselő és Kovacevic J. földbirtokos Sebenico melletti birtokát rohanta meg, nagy zsarolást követvén el ott. E rablók megfélemezésre mozgó hadoszlopok küldtekék s a dalmáciai helytartóság, egyértelműen az igazság, rend-dör és pénzügyminisztériummal, Zaninovich Sime elfogatá-sára fejdjít tűzött ki.

Beküldetett szerkesztőségünkhez „Urania“, Herodotos VIII. könyve, magyartotta Baril Antal. I. füzeté a pesti királyi főgymnasium több tanára által „Hellas és Ró-ma“ czim alatt megindított vállalatnak, melynek czélja az ő kori remekírókat fordításban ismertetni a magyar olvasó közönséggel. Nyomatott Pesten, Beimel J. és Kozma Vazulnál.

A magyar övilágunk minden politikai viszonyok közt feltűnő érzéke van azon tér ismeretére, hol a nemzetiség érdekeit védeni kell. Most midőn az országkormányzat láncz-szeméből, reméljük megint egy időre annyian kiestek az ér-telmiség felszínéből, a nemzetiségi érdekek ismét élénkben csoportosulnak az iradalom és művészet körébe, mely-ben a mult évszázad végén hazánk bűlgyei annyira buzgalom-mal tüntették ki magukat. Hazánk legkitűnőbb fiatal bűlgyei készülték a napokban közelebből műkedvelői előadásra, mely azonban közelebbi okért reméljük csak egy időre elmaradt, közelebből pedig az itteni delnök egy szép példáját adták iradalom melletti buzgalomnak; Harai Viktort „Székely tá-mad székei bájja“ czimú színművének előadása közben igen szép czíst serleggel tisztelvén meg.

Udvarhelyszékről egy kelő mérséklettel írott ész-revél küldetett be hozzánk többek aláírásával, onnan r. levelezőnk azon közlésére, hogy ottan az ideigl. tisztség szervezésében több birtokos vett volna részt; miután e tárgy-ban egy későbbi levél is jött, melyben névszerint említve volt azon kevés számú birtokos, ki ottan részt vett, s ugyan e tárgyban Török urnak is egy nyilatkozatát közreadtuk, e tárgyat annyira felvilágosítva és kimerítve látjuk, mikép reméljük, hogy a később nyilatkozó hazánkfiak sem kívánják, hogy e fölöslegessé vált tárgyalapunk egyéb tárgyat kisorsítsunk. Ugyanezt mondhatjuk a Csikszékből s F. Fejérmegyéből beküldött levelekre, míg a küllölmö-gyeit, mint első feleletet s szintén ildomos hangon írottat közelebből adandjuk.

Egyik törvényhatóságunk egy községéből a felett panaszkodnak, hogy a provisorius szolgabíró a község vá-lasztott jegyzőjét minden igaz ok nélkül elmozdította hely-éről s mást tett oda olyat, ki a község nem állhat, csupán azon érdemeért, hogy a mult évtized alatt szolgált, mint a községnek éppen nem választott jegyzője. Ugy hisszük, hogy a tisztviselő urak igen helyesen tennék, ha a kikerül-hető változtatásokat mellőznék. Községeink szokva vannak ahoz, hogy bíráikat, jegyzőiket szabadon választszák. Ezen ártatlan réteg jogérzetét kár háborítani.

Veres hó. A salzburgi Pongau hegységeken a mult heten mintegy 6000 lábnyi hegymagasságra veres hó esett. Meteorológiai észlelés végett egy jókora menyenyiséget jól elpakolva Salzburgba küldötték belőle, és színe csak-gyan olyan mint a téglák.

A bécsi hivatalos lap jelenti: A Horvát és Tótország legfelsőbb közigazgatási hatóságának horvát-szla-von kir. udv. dikasterium nevezet alatt keletkezett hivatalos működése, ennek végleges szabályzata után, az 1862-diki febr. 3-káról kelt legfelsőbb határozat értelmében „Kir. udv. kancellária Dalmát, Horvátország és Slavonia számára“ nevezett alatt folytattatik. Ez udv. kancellária hatásköre az erre vonatkozó 1860-diki dec. 5-diki és 1862-diki febr. 3-káról kelt legfelsőbb határozatok értelmében a volt belügy cultus és közoktatási, valamint az igazságügy-minisztérium általános és különös működéseit foglalja magában, azon vá-toztatások fentartásával, melyek egyrészt az őszállam al-kozmányából, másrésztől a nevezett királyságok helyreál-lított országos alkotmányából erednek.

Lembergől írják: A nemesség folyó hó 4-kén a színház helyiségeiben a szegények javára sorsjátékot ren-dezett. A nagyszámmal egybegyűlt közönség épp oly ün-nepélyes, mint határos látványt nyújtott. A bűlgyek igen fényes toleltettekben jelentek meg, melyek részint a fekete bársonyra alkalmazott ezüst virágok, részint a fekete fehé-res nyakkötők és melltikken a nemzeti gyászt tüntették elő. A jelenlevő tanulók, valamint általában a fiatalság, lengyel nemzeti öltönyt viselt. Gunevitznek ez estére szerzett nyitá-nyát a rendőrség betiltá. Hasonló okból nem lehetett előad-ni a műsorozatban megjelölt jeleneteket, melyek a lengyel történetből tüntettek volna elő epizódokat. („Poniatovsky halála“, „Wanda“ stb.)

A „S. ny.“ bécsi levelében olvassuk, hogy dr. Ljudevit Gáj, es. tanácsos és a zágrábi nemzeti nyom-da tulajdonosa, a ki az 1848-1 horvát mozgalomban s annak előtte, mint a horvát-illyr párt vezetője nagy szerepet ját-szott, néhány nap óta Bécsben tartózkodik. E jelenléttel azon hírt hozzák kapcsolatba, hogy dr. Gáj Kukuljevich helyébe zágrábi főispánná nevezetnék ki, mihely a bir-tokviszonyaira vonatkozó csekély akadály előlegesen el-hárítatik. Kukuljevich Iván pedig több előkelő horvátországi méltóságokkal együtt a birod. tanács felsőházába, mint birod tanácsosok fognak kinevezetn. Ugyan e levelező jelenti, hogy Szerémmege részéről közelebb küldöttség fog meg-jeleni Bécsben, ö Felségénél panaszt emelendő, hogy az alkotmányos megyei bíróságok (sedriák) életbe léptetésében — az oct. 20-diki diploma nyílt szavai ellen — a horvát szlavin kormányzások által gátolattik s a megyei tisztvis-első karnak alkotmány-ellenes lezállítására kényszeríteték. Ugyan e küldöttség a szerb congressus mielőbbi összehívá-sát is valószínűleg kérelmezni fogja.

A brassói keresk. és iparkamara adresse-t határo-zott ö Felségéhez, melyben az erdélyi szegényebb nép-

osztályt fenyegető inséget közmunkák és nem alamizsna-nyújtással kéri elhárítani. A munkahiány soha sem volt érez-hetőbb, mint jelenleg. Csak Brassóból és környékéről, a hol eddig mindig bőségesen volt munka, 200 férfi-munkás ment Tulsára, hogy a dunatorkolati munkákhoz köfjéttessel fog-lalkozzék. A vaspályá építése Erdélyben már ez egy okból is nagyon kívánatos volna; sok ember kereshetné meg ke-nyerét s számos család menekülne a tönkrejutástól. A ka-mara folyamodott a gabna-nemek behozatali vámjának meg-szüntetéseért is a közelebbi aratásig, hogy a szomszéd or-szágokból annak behozatala ezáltal is könnyíttessék. K.

A budai kir. József-műegyetem lelkes tanártestülé-te folyamodott a nm. m. kir. Helytartótanácsához aziránt, hogy kebeléből két tanár küldetnék ki Londonba, a világ-kiállítás hazai tudományosságunk s hazánk egyetlen tech-nikai tanintézetének érdekében teendő tanulmányozás és ta-paszlatok gyűjtése végett.

A „Vidov Dán“ írja: „Ha némely jelek nem esal-nak, a magyarországi szerb kérdés megoldása s a nemzeti gyűlés összehívása Bécsből nemokára várható. Ugy véljük, panaszolva parancsnok, Filipovits tábornok ur a napokban Bécsbe utazása ovvel összeköttetésben van, ki is a legkö-zelebb mult gyűlésen császári biztos volt, s a közelgő gyű-lésen is az leend.“ Jelenti továbbá e lap, hogy a szerb ügyek Hercegovinában is jobbra fordulnak. Ha a szárnyaló híreknek hitelt adhatni, Vukalovits Omer basávali össze-jevetelenek jó gyűlmölsei leendnek. Zubezi, Popovo, Szu-torina és Suma némi autonómia nyerdnek és Vukalovits tábornoki rangban lenne előljárok. — Erre mintha Vuka-lovits reá állott volna, de egy feltétellel, mely Konstantiná-polyban diplomatiail uton lesz elintézendő, s mely nem egyéb, mint hogy az egyezményt a nagyhatalmasságok garantiro-zák. Remélhető, mikép a nagyhatalmak, melyek különben is a párisi kötésekkel a törökországi keresztények jogait biztosítják, — elfogadják a kezét, melyet Hercegovina Törökországnak kibékítésre nyújt s ezáltal ezen annyi idő óta felgaztott földnek az állandó békét és rendet vissza-adandják. — Végül mondja a „Vidov Dán“, hogy ezen eu-rópai Törökországban felállítandó szerb hatóság Sz. Szab-bas Vojvodinájának megjelölása volna.

Jókai Mór átvette a „Magyar Sajtó“ szerkesztését. — Egy amsterdami és brüsseli pénz-kölcsönöz-társulat engedélyt kért a m. k. helytartó-tanácsolt, hogy magyar földbirtokra kölcsönözhesen. A helytartó-tanács a gazd. egylettől kért véleményt ez ügyben, mely Lónyay Menyhért bízta meg a kidolgozással. Eszerint, mint a „P. L.“ írja, kívánatos ugyan, hogy magyar földbirtokba ide-gen tőkék fektetessenek, de sokkal szükségesebb a földhi-telbank, melyet a kormány elvben már jóváhagyott. A gazd. egylet igazg. választmánya ennek folytán sürgette a magyar földhitelbank felállítását, egyuttal azonban ugy vélekedett, hogy az illető kérelmezőknek a kölcsönzési engedély is megadandó lenne.

A szembetegek érdekében. Itt lévén azon évszak, melyben szegény sorsú szembetegek és világátlakon nagyobb számban szokták fölkeresni a helybeli szem-körin-tézetet, mely 1856. év mart. 26-ról kelt legfelsőbb határoz-mánynál fogva egyszersmind a tanuló sebészeknek tankörö-dül szolgál: nem lesz érdek nélküli, ezen jótékony intézet-nek fenállása óta kifejtett működését röviden közölni. 1854. június 1-től fogva 1861 július végéig — az időszakonkénti hivatalos jelentések szerint — ápolottak komoly szembajért 396 egyén, u. m. 223 férfi, 161 nő, 12 gyermek. Közülök gyógyultan hagyták el az intézetet 226 egyén, 123 férfi, 97 nő, 6 gyermek, javulva annyira, hogy rendes foglalko-zásaikhoz visszatérhettek; ment ki 77 egyén, 35 férfi, 38 nő, 4 gyermek; tidüllő állapotban tétetett át más kórosz-tályra 39 egyén, 31 férfi, 8 nő; gyógyultalan boosáttatott el 53 egyén, 33 férfi, 18 nő, 2 gyermek és végre meghalt (a szembetegségekhez társult agybántalom következtében) 1 férfi; meg kell jegyezni azonban, hogy a felvett szembete-gek közt olyanok is voltak, kik folyógyógyulásra kevés re-ményiséget nyújtottak és csak gyógykísérlet végett vétettek föl az intézetbe. A követett gyógymódot illetőleg fölemlít-endő, hogy 191 betegnél külső és belső gyógyszerelés al-kalmaztatott, míg a többieknél, hol könnyebb, hol nehezebb műtélet (operatio) kívántatott. A végrehajtott orvosi műlté-lek összes száma 280-ra rug, melyek közül 204 a szürke-hályogra esik (134 egyénnél) és 76 egyéb, más módon el nem hárintható szemnyavalyákra. A körintézetben kívül fenn-járolag kezelt szembetegek a fennebbi számba nincsenek beleértve, az idén kórházilag gyógyított szembetegeknek ki-mutatása pedig csak az oskolai év végén fog közölteni.

Dr. Nágel.

Sajtóhírek. Közelebbi számunk főcíkkében Ferenc császár alatti sorozás helyett tyrozás, s azelőtti főcíkkünkben pedig Mu-rat helyett Marat olvasandó.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, mart. 9. Azon hir, mely szerint a királyné egy, a minisztériumtól független tanács-adót fogna maga mellé felvenni, folyvást valószínűbb. A terv még eddig nem jutott a kiviteli pontjához, mivel a személy iránt nincsenek még tisztában. Palmerston lord, mint hirlik, vejté a jámbor Shaftesbury lordot nézte ki ez állomásra; míg a kabinet többsége Clarendon lordnak adja az első-séget. A torypártnak nincs inyére az egész terv, mivel nem ök vannak a kormányon.

A „Köln. Zeitung“-nak egy londoni tudósítása szerint, Anglia kijelentette, hogy a velencei kérdésben nem teend Ausztriának ajánlatokat, mivel tudja, hogy pénzbeli kárta-lanítás mellett semmi ajánlatot el nem fogad; megfelelő te-rületi kárpótásról pedig jelenleg szó nem lehet. Várni kell tehát a dolgok önkéntes fejlődésére. Russel és Palmer-ston nem félnek, hogy Olaszország Sardinia átengedésével vásárolja meg a tuillériák segélyét; mert azt hiszik, hogy az olasz nemzet később volna eddigi vívmányait koczkatat-ni, mintsem újabb terület-átengedéssel alázza meg magát.

Franciaország. Páris, martius 6. A törvényhozó testület is megkezdte a választási vitatkozást. A demokrácia baloldali részéről bejelentett indítványok kiterjednek a bel- és külpolitika egész terére. Minden hímzés nélkül követelik, hogy a francia csapatok Rómából visszavonassanak, és az obajitukban a centrum néhány tagja által pártotlatul fognak. Ezek ugyanis szintén egy módosítványt adtak be a feliratnak Rómától illető pontjához, és ebben az olasz király-ág elismerésének helyeslése mellett kijelentik, hogy a római udvar makacsodását tekintetbevéve, itt az alkalmas idő arra, hogy Franciaország más határozatokat hozzon. A módosítvány nem tagadja meg ugyan a centrum jellemét, de egyuttal bizonyosága annak is, hogy mily nézetek uralkodnak még a conservatív körökben is. A baloldali egyik módosítvány őszintén kijelenti az amerikai éjszakai államok iránt táplált rokonszenvet is, mert azok a szabadság ügyét képviselik: egyuttal azt is obajítja, hogy a kormány őrizkedjék a Mexikó belügyeibe való avatkozástól. A belpolitikát illetőleg az ellenzék, mult évi nézetét ismétli, s ezek: sajtószabadság, esküdtészeki eljárással, a biztonsági törvények megszüntetése, választási szabadság, községi autonómia, gazdálkodás az állambáztartásban, s a különféle új építkezések roszálása.

Billaut miniszternek a senatusban tett nyilatkozata azon váraokások után, melyeket Bécsben Thounenelnek Metternich herceg reclamatiojára adott felvilágosításai keltek, nem igen találatot kieltetőnek. Franciaországának Ausztriához való viszonya nem rosz ugyan, de a kölcsönös bizalmatlanság még folyvást nagy, s jelenleg nem igen vannak oly eshetőségek kilátásban, melyektől őszintébb egyetértést lehetne reményleni.

Páris, mart. 10. Darimonnak az elfogatások iránt tett interpellatiojára Baroche azt felelte, hogy az elfogottaknál egy kormányprogramot találtak, mely szerint a császárság megszüntetendő, a császár leteendő s a trónöröklési jog eltörölendő lenne. Baroche reményli, hogy a vádlottak tudni fogják magukat ez iránt igazolni; azonkívül a biztonsági törvény 5. és 6. §-ai fognak irányokban alkalmaztatni.

Páris, március 8-dikán A törvényhozó testületnek is volt már egy igen zajos ülése a választási tárgyakban. Közelebről érintettük volt azon módosítványok főbb elveit, melyeket a baloldali demokrata tagjai a feliratba fel kívántak vétetni, természetesen a nagy többséggel szemben sikertelenül. Most azon beszédek ismertetjük meg, habár kivonatlatilag, melyek a vitatkozás fénypontját képezik. Ezek: Picard és Favre Gyula beszédei.

Picard még a 7-i ülésben beszélt a felirati javaslat 1. §-ról és az arra vonatkozólag beadott módosítványról. Kimutatta, hogy Franciaországban a jelen rendszer alatt sem szólás, sem sajtószabadság nem létezik. Bármerre tekintsen szót, a kormány keze mindenütt súlyosan nehezül a sajtorra. Pedig a hol e jog meg van szaki, ott általában badarság jogokról szólni; hol e jog nincs meg, ott minden jog hiányzik. Beszédét az idő későre baladás miatt be nem végezhetvén, a 8-iki ülésben folytatta. Beszéde első tárgyalás ismét a sajtót vévén fel, kimutatta, hogy a sajtószabadság életfeltétele az esküdtészeki eljárás. En azt állított, ugymond szónok, hogy a sajtóvétségek természetes törvényesége egyedül az esküdtészek s nézetemet a legnagyobb tekintélyvel pártolják. Miért egyetlen az esküdtészek sajtópörökben? Mert a sajtóvétségeket előlegesen meghatározni nem lehet, és sokszor nem illetékesek azok irányában a hatóságok, melyek a törvény betűihez szigorúan ragaszkodni kötelesek. Másik ok, hogy a bepörölt íróval együtt a szabadság is törvény elé idéztetik, s ha az író csekély büntetéssel szabadul is, lehet, hogy a szabadság sokkal nagyobb bünhődésben részesítetik. E rettenetes missióval tehát nem szabad állandó törvényeseket bízni meg; ez az esküdtészekhez tartozik. A dolog természete követeli ezt. E föltétel okvetlenül szükséges a sajtószabadsághoz. A bírák maguk is obajtanak megszabadulni e rettenő hivatástól, mert érik, hogy e tekintetben illetéktelenek. Sajtó-, s általában véve politikai ügyekben csak az esküdtészek illetékesek. Olvassák el uraim a választási törvényeket. Egy hivatalnok megértése folytán, ki lehet önként zárni e testülettől. És e föltételt mondani, egy három tagból álló fenytörrendőri törvényeknek áll jogában. Megnevezhetnénk itt egy képviselő-társamat, ki nem régiben csak alig szabadulhatott meg ily elítéléstől. Most a választási törvényekre térek. Módosításunk határozottan kifejezi ebbeli nézetünket. Azt akarjuk, hogy a választásoknál a nyilvánosság és a törvények mindenkit egyformán védjenek. E kérdést oly gyakran vitatták már itt, hogy csak ismételnem kellene. Csak a méltányosság szempontjára akarok tehát állani. Vegyük fel, hogy két jelölt áll egymással szemközt. Maig ez eset csaknem szokatlannak, mert e napig, közönet választótörvényeinknek, senki sem batorkodott a kormányjelölt sérthetetlen fensége ellenében föllépni. De vegyük fel, hogy küzdelem fogja kifejlődni? Mily helyzetet foglalnak el a jelöltek? A kormány jelöltjének mindenütt szolgálatára állnak a hatóságok, neve hivatalosan hirdetik ki, neki csak nyugodtan be kell várnai a dolgok folyamát, mely rájuk néve rendszeren kedvez. Az ellenzék jelöltjének sokszor 200 községet kell meglatogatnia. A hírlapokbani közzététel joga meg van tagadva tőle; gyakran 100 mérföldnyire kell utaznia, hogy kiáltványainak egy nyomdászt találhasson. A kormány jelöltje tehát formaseruati szabadságot élvez.

Favre Gyula többek közt ezeket mondá: A napi sajtó oly ellenőrködés alatt van, melyet könyvek- és rőpiratokra ki nem terjesznek, azon egyszerű okból, mert a sajtó sokkal hatalmasabb és veszélyesebb ellenőre a kormánynak. Eppen a sajtó működése teszi megmagyarázhatóvá, törvényeink drakói szigorát. A könyvek és rőpiratok alárendelt fontosságúak, s ezért nagyobb szabadságban is részesülnek. Ha oly jelentőségük volna, mint a lapoknak, épp oly elnyomatásban is részesülnek. Ha e rendszer a sajtóra néve jó, miért nem jó az a könyvekre is, s ha ezekre nem jó, miért az a sajtóra? A kormány anyai előjogot követel magának, hogy bátran csodálkozhatni, hogy azt minden szabad nyilatkozatra nem alkalmazza. Ma csak egyetlen journalist van Franciaországban, és ez a császár. Beszélhetnék egy szerkesztő szenvedéseiről, kit kényszerítettek;

hogy egy cikket lapjába felvegyen, egy cikket, melyet nem irt, és mely nem az ő nézete volt. A journalistica csak a legfőbb hatalomtól függ: ez pedig tetszése szerint bának el vele. A közvélemény tehát, ismétlem, a kormány kezében van. Ez a sajtó sorsa. A kormány hatalmát csak saját discretiojára korlátozza és pedig oly mértékben, hogy egy derék bölcsésztlől megtagadtatik a szerkesztői engedély, melyet egy komornyiknak is megadnak. A megintési rendszer a bírói hatáskör bitórlása. Oly büntetés az, melynek következménye, még a tulajdon elvesztése is lehet. A megintés oly büntetés, melyet zárt ajtóknál, a nélkül, hogy ellene védelem léteznék, mondanak ki. A törvény világos és körülírt. De vajjon egy alkotmányos nemzethez méltó rendszer-e az, mely egy író egy miniszteri rendelet alakjában ugyszólván hátulról támad meg? Tiltakozunk a dolgok ezen rende ellen, s követeljük, hogy a törvény változtassék meg. De ezért ne vádoljanak bennünket anarchicus és forradalmi tendenciákkal. E rémek a mult tulajdonai. Mi az 1819-diki törvényekhez obajtunk visszatérni. Ezeket oly szónokok dicserték egykor, kik most ellentünk szónokolnak. A kormány gyenge, s nem viselheti el az 1822-iki törvényeket, a restauratio törvényeitől pedig retteg.

A jelen kormány az 1789-iki elvek ellen cselekszik, a politikai és moral szabályai ellen, s joggal ismételnem, hogy ez önkényes hatalom a kormány kezébe adja a közvélemény vezetését és szabályozását. A dolgok ezen helyzetének következményeit kiszámítani nem lehet, különösen pedig a választásokat illetőleg. Szónok aztán a választásokra, s az ott előfordult visszaélésekre tér át, s az alkalmatlan rendőri felügyeletről, mely a biztonsági törvények kifolyása, melyeket talán csak azért neveznek így, mert mindenkit nyugtalanítanak, s természetesen a főnnebbiekhez hasonló élesen beszél azokról is. A felelet nagy föladata ismét Baroche urnak jutott. Szerinte Franciaország belügyei a legjobb lábón állnak: Minden intézménynek szabadfejlődési tere van s a sajtónak különösen is tulságos nagy.

Olaszország. Turin, mart. 6. A „Monarchia nazionale” szerint Viktor Emánnel király táviratilag üdvözölte Napoleon herezeget a senatusban mondott beszédéről s az egész olasz nemzet nevében köszönetet szavazott neki.

A „Bresl. Ztg.” írja, hogy bécsi jólértesült körökből indult hír szerint Napoleon császár Anconát is francia őr-éssel akarja megszálltatni. Azt hiszik, hogy az új olasz miniszterium ezen lépés elébe nem fog akadályokat gördíteni. Még nincsenek tisztában, harczias vagy békés jelentőséget tulajdonítsanak-e e fontos lépésnek. Ancona megszállása által, Napoleon császár, ki már Róma elfoglalása által is roppant befolyással bír, Olaszországban mindenható lenne. A tuileriák kabinetje, Ancona fontos kikötőjének birtokában, teljesen akaratától függővé tenné a tevékeny pártot, s beegyezése nélkül sem Velence, sem a dalmát-albániai partok felé nem lehetne semmi vállalatot megindítani. A francia hajóhad az anconai kikötőben oly támaszpontot nyerne, melyből az eddignél nagyobb hatállyal lehetne működni a dalmát-illiriai haromszög ellen. Franciaország hatalmas ezáltal kiszámíthatatlannal növekednék. Egészben véve azonban mindenki inkább békés következtetéseket von ez eseményből. Azt hiszik, hogy Lajos Napoleon e pillanatban inkább el van foglalva a Franciaországban nyilatkozó ellenzék szellem fékezésével, semhogy a messzire ment olasz demokraciával való szövetkezésre időt nyerhetne. Ellenkezőleg azt hiszik, hogy a császárnak érdekében van e pillanatban minden áron fenntartani a békét, és részben azért is obajítja Anconai megszállását, hogy az olaszok idő előtti kitörését megakadályozni módja legyen. Mennyire bírnak jogosultsággal e nézetek, a jövő fogja mutatni.

Genova, martius 9. Ma volt a comitati di provimento első ülése. Háromszáz küldött gyűlt össze a fényszen díszített Paganini-színházban. Garibaldit beléptekor hangos üdvözlésekkel fogadták. Cune a azt mondá, hogy Garibaldi megjelenése bizonyítékul fog szolgálni Európá előtt az összes olasz demokracia egyetértéséről, melynek programja egyedül az october 20-i határozatok teljesedésbevétele. A kormány a helyett, hogy aggodalmaskodjék, örvendhetne ezen egyesülésnek. Mi, folytatá a szónok, mindig a kormány mellett leszünk, valamin az, mint mi, a baza egyességét akarja, melyre mi minden jogszerű eszközzel törekedni fogunk; Rómát fővárosunkká teendvén. Szavait élénk tetszésnyilvánítás követé. A mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása alkalmával, a hol Mazzini visszahivatása fordult elő, a gyűllekezet hangosan kiáltá: „Eljen Mazzini!”

Turin, mart. 5. Az „Allg. Ztg.”-nak írják: Garibaldit a miniszterium következőkről biztosította: 1) hogy a déli hadsereg egyesítettül fog a rendes csapatokkal és hogy 2) Garibaldinak szabad keze leend a kezdeményezésre. Ezen ígéretek Garibaldi tábornokot arra bírták, hogy rábeszélte barátait, hogy az új miniszteriumnak ne gördítsenek utjába akadályokat.

Róma, mart. 4. A csonrak francia katonasággal megszállása egy előre tervelt politikai tüntetés meggátolására történt; és a czél el is lön érve. Goyon tábornok ez által egy valószínűleg bekövetkezendő véres üszszelőküzésnek vette elejét. Ugyanis bizonyos tudomásra jött, hogy a pápai zuávok és karabélyosok szavukat adták, a legesekélyebb ürügyet is felhasználni, hogy a szabadellvűekkel üszszakapjanak; minek, tekintve a mindkét részről nagy ingerültséget, a leggyászosabb következményei lehettek volna. Egy másik indoka a katonai fellépésnek az volt, hogy meggátoljanak egy, a Trapani grófnak tervezett macszakénét, miután azelőtti napon Patrizi bíbornok, a mint az utcán ment, kifityültetett.

Nápoly, mart. 8. Ma itt ismét egy bombát vetettek a szent Brigitta-térre, szerencsére most is eredménytelenül. Ez jeladásul szolgált arra, hogy a nép nagy tömegekbe üszszecsoporthozván, le- s feljárta az utcákat, éltette Olaszországot és Garibaldit.

Németország. Berlinből a lapok következő két vezetes távstüργűnyt közölnek:

Berlin, mart. 10. A „N. Pr. Ztg.” jelenti, hogy az összes miniszterium lemondása még nincs elfogadva; sőt ellenkezőleg a király elutasítólag válaszolt a miniszteriumnak.

Berlin, mart. 11. Mai napról kelt királyi rendelet folytán a követekháza feloszlatott, az urakháza pedig el van napolva. A gyűlés háromszor éltette a királyt s elszólt.

Berlinből érkező tudósítások Brüsszelben, a mint onnan értesítik a „Köln. Ztg.”-ot, igen kellemetlen benyomást okoztak. Roszat várnak, mivel tudják, hogy a párisi kabinet minden változást, mely Berlinben történik, kárörvendő szemekkel néz. Mint minden berlini válság alkalmával, most is tuloznak a hozzávetésekben s több mint valószínűnek tartják, hogy Poroszország és Ausztria között szövetség jő létre.

Törökország. Serajevo, február 28. Az „Ost u. W.” írja: Egész Bosniában a legnagyobb készületeket tesszik. A vezér meghagyta, hogy minden török készen legyen az első felszólításra követni őt. Az időjárás kedvezőre fordultával a basibozukok a Drina mellé vonulnak, s a szerbek ellen megkezdik a háborút. — Általánosan beszélnek, hogy márciusban 50,000 arnauta lesz a szerbiai határon. Omer basa a hercegovinaiak ellen gyűjt csapatokat. Az arnauták meztől és éhezve vonulnak keresztül Sarajevon. A kiéhezett nép a még nyugodt hercegovinai falvakat is lázadásra fogja ingerelni. A törökök maguk is elkészülve lázának lenni bukásukra. E tavasz határozza el, hogy a törökök vagy a keresztények bukna-e el.

Egy mart. 11-kéről szóló raguzai távstüργűny jelenti: Ugy látszik, Vukalovics Luka lejjebb hangolta követeléseit. Omer basa felfüggesztette a Zubzi ellen indulást. Vukalovics eltávozott Suttorinából.

Görögország. A jelenlegi görög mozgalmakról a „Zürcher Ztg.” következő tartalmu magán levelet közöl: Athenében 13ról 14-re virradólag kellett volna a forradalom kitörni. Ez éjjel bál volt a palotában, s a fölkelők szándoka az volt, hogy nemcsak a királyi párt, hanem a kormány tagjait is kezeik közé kerítsék. Egy innen Naulpiába cizmezett levélből, mely már a postára volt adva, tudott ki az összeesküvés. Athenben tüstént erőlyes rendszabályok alkalmaztattak. Athen legistiztebb s szabadelvűségéről ismert férfiai elfogattak, a kávéházak és iskolák bezárattak. Naulpiában szerencsésebb volt a fölkelés. Kevéssel éjjel előtt Artemis urbölgy egy rőppentyivel adott jelt kitörésre. E pillanatban harczias zene szólt meg a kaszárnyákban, s az utcák és térek emberekkel teltek meg. Palamides ágyui 101 ágyulóvéssal üdvözölték a szép napot, de a lövegek moraját elnémitá a nép dühös orditozása. A katonaság nemokóra a piacon gyűlt össze, hol aztán Koronatos őrnagy szemlét tartott fölötte. Egy ünnepléses szónoklatban szólítá fel azokat, kik elég bátorsággal nem bírnak, a távozásra, azokat azonban, kik maradni szándékoznak, esküttetle, hogy a nép és szabadság ügyét utósó csepp vértükig ótalmazni fogják. Az őrnagy esküdtött — s az eskütt ezerek zengék után. 21 én Naulpia előtt egy ütközet volt, melynek körülbelöl következő kimenete volt. Zembrakaikis ezredes két ágyúval egy sánczot védelmezett, mely ellen a királyi rohanást intéztek. Az ezredes egyszerre hátrálni kezd s ágyút cserbenhagyja. A királyiak ezáltal felbátoritva, előre rohantak és elfoglalták a sánczot, azonban egyszerre három oldalról gyilkos kartácsstűz intéztet ellentük, s a fölkelők is mindenfelől előrohanván, a királyiakat visszavonulásra kényszeríték. Ez utóbbiak vesztege, a jelentékeny számú elesettek és sebesülteken kívül, még 8 nagyobb kalibert ágyúból áll.

Legujabbak. Bécs, mart. 13. A pénzügyminiszter a bankkal kötött egyezményről a ház asztalára tette s minden ellenvetések ellen igazolta. Határozottan egy középponti bank további fenállása mellett s a tartományi bankok ellen nyilatkozott. Ugyanez alkalommal több adójavaslatot terjesztett elő, melyeknek jövedelmét 18 millióra számítja.

Turin, mart. 11. Hirlik, hogy a kormány a provedimento bizottmányokat hivatalosan megintette, hogy nyugodtan viseljék magukat, különben kénytelen lenne feloszlalni őket. A mai „Opinione” szerint a turini, florenczi, perugiai s a mint tudni akarják, még a genuai és milanoi praefectusok is beadták lemondásukat.

Brüssel, mart. 13. Az „Indep.” jelenti: Thounel jegyzéket intézett Ratazzihoz, melyben a provedimento gyulekezetek feloszlátását kívánja, ha csendesesen nem viselik magukat.

Trebinje, mart. 12. Tegnap Derwis basa egész haderejével elindult Zubzi ellen. A felkelők csatládjaik- és nyájaiakkal együtt a körülfekvő hegyekre menekültek. Még eddig nem volt ütközet.

Berlin, mart. 12. A „Stern-Zeitung” mai vezércikke a miniszterium leköszönésének okait hozza föl, s a király által el nem fogadást említi, ki ragaszkodva az 1858-ki novemberben közzétett határozathoz, alkalmat akar adni ujra a képviselőház feloszlátása által az országnak, hogy bebizonyítsa, miszerint a kormány szándékának megfelelő, s a jól megfontolt reformok után haladó politikát támogatni szándékozik.

Az államkormány, az országra hivatkozva, el van határozva, hogy az országos érdekekkel együtt halad előre. A mint a földadó ügyét szerencsésen megoldotta, úgy a kilátásban levő reformrendszabályoknál is kevésbé erős ellenzék legyőzése mellett kielégítő eredményhez van reménye.

A lefolyt tanaságos napok után a komolyabb férfiak arra törekszenek, hogy az új választásokból higgadt követek kerüljenek elő. A vezércikk e szavakkal végződik: „Akkor és csak akkor, ha ily eredményre lesz a választásnak, lesz az országnak biztosítva jóléte, hatalma és szabadsága.”

Mai számunkhoz fé liy melléklet s a „Kolozsvári Album”-rai előfizetési felhívás van csatolva.

Ujabbak. Berlin, mart. 11. A „Sternztg.“ jelent: Hír szerint az új választás lehető gyorsasággal meg fog rendelkezni, hogy a követek háza még majusban összehgyülhessen. A „Staatsanzeiger“ szerint Bethmann az oktatásügyminiszterium vezetésétől, saját kérésére felmentetett, s a tárcza ideiglenes kezelése Schwaerlin belügyminiszterre bízott.

— Berlin, mart. 12. Hohenlohe—Ingelfingen herceg, az urak háza elnöke Hohenzollern herceg helyébe ideiglenesen az államminiszterium elnökévé nevezetett.

— Turin, mart. 8. Az „Italie“ írja: A Garibaldi és Ratazzi közt folyt értekezésnek igen komoly természetű eredményei voltak, melyek nagy befolyást gyakorolhatnak az ország sorsára. A lapok hír gyanánt említik, hogy Villamarina marquis veendi át a külügyek vezetését.

— Genua, mart. 10. A provvedimento bizottmánya Garibaldi elnökévé választotta s megbízta, hogy a

kormánytól kérje Mazzini visszahívását. Az általános szavazati jogot elvileg elfogadták s a parlamenthez kérelmet fognak intézni.

— Turin, mart. 12. Az „Opinione“ jelent: A kamarai többség egy gyűlésében elhatározta, hogy a jelenlegi miniszterium iránt nem viseltetik bizalommal. Egy-szersmind abban is megegyeztek a követek mindnyájan, hogy azon pártot, mely eddig Cavour politikáját támogatta, egyesülve fentartsák.

— Sz. Pétervár, mart. 11. Az „Invalide“ írja: Hat évi ujonczozási mentesség után szükségessé válván a tartalék szaporítása, az idén valószínűleg ujonczozás leend.

— Athenéből értesítik a „Botschaftert“, hogy az angol politikai tanokra hajló s kiegyenlítősi tapintatáról ismeretes Maurokordatos miniszterelnökké nevezetett s új kormánytanács alkotásával bízott meg.

— Korfui tudósítások szerint a joniai parlamentnek egy rendkívül zajos ülésében többen szónokoltak a

Görögországgal egyesülés mellett. Ennélfogva valószínűnek tartják, hogy a lord kormánybiztos a parlamentet feloszlatja.

— Páris, mart. 11. A törvényhozó testület baloldali tagjainak módosítványai elvettétvén, a válaszfelirat 1. és 2. cikkelyei elfogadtattak.

Gabonaár Kolozsvártt Martius 13-án 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztabúza 5 frt — kr. Elegybúza 4 frt — kr. Rozs — frt — kr. Árpa — frt — kr. Zab 1 frt 50 kr. Török-búza 3 frt 28 kr. Pityóka 2 frt 10 kr. Marhahús 18 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Martius 14-kén: Nemzeti kölcsön 84.20. 5 % Metalliques 70.10. Bank-részvény 829.—. Hitel-részvény 201.40. Váltó Londonra 137.40. Ezüst 136.35. Arany 6.52.

Martius 12-én: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 71.—. Erdélyi 67.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(535)
Sz. 238. 1862.

Csödhirdetmény.

(1—3)

A K. fehérvári Tanács, mint csödtörvényszék részéről ezennel közhírré tétetik, hogy K. fehérvári izraelita lakos és szappanyos Lobstein Antal összes vagyona ellen, annak saját kérésére a csöd f. é. martius 6-án 238./1862. törv. szám alatt elrendeltetvén, perügylőnek bites ügyvéd Borsos Sámuel ur, ideiglenes tömeg-gondnoknak pedig helybeli polgár és pogácsás Klemenec János nevezettek ki.

Felszólíttatnak tehát a csöd rendtartás 30-ik §-sa értelmében mindazok, kiket a csöd alá került vagyonhoz bármintemű igények illetnek, hogy követeléseiket a szükséges okmányokkal ellátva legfolyebb f. 1862-ik évi június 16-ik napjáig, ezen városi csödtörvényszéknél annál bizonyosabban jelentsék be, mert az ellenkező esetben, a netalán őket illető tulajdon, elsőbbségi vagy zálogjogra nem tekintve, a csöd tárgyalásból ki fognak rekesztetni, s a csöd-tömeghez minden igényüket el fogják veszteni.

Egyszersmind az ideiglenes tömeggondnok megerősítése vagy más gondnok, nemkülönben a hitelező választmány megválasztása végett ugyan f. é. június 20-ik napjának reggeli 10 órája, a csöd r. t. 30-ik és 43-ik §§-sai rendelkezésinél fogva oly hozzáadással tüzetik ki, miszerint az ezen törvényt napra meg nem jelenő hitelezők tekintetbe nem fognak vétetni.

Egyszersmind a menyinyiben a folyamodó a vagyon átengedési-jog kedvezményeit igénybe vette, e kérdés feletti tárgyalás végett az illető hitelezők, ugyancsak a fennebbi határ-időben t. i. f. é. június 20-án reggeli 9 órakor ezen tanács, mint csödtörvényszék előtt megjelenszre, a csöd rend. t. 179-ik §-sa értelmében, azon megjegyzéssel idéztetnek, hogy az adósok a vagyonátengedés jog kedvezményeihez leendő igénye iránt, azon hitelezőket illetőleg, kik azokat neki önként meg nem engedik, a közadós ellen indított büntető bírósági vizsgálat bevégezése után fog határozat hozatni, és hogy a jog kedvezmények megadásáérti kérvényt a csöd-bírósnál vagy perügylőnél ki ki megsemmisítheti.

Kelt, Károly-Fejérvártt, a tanácsnak, mint csödtörvényszéknek 1862-ben martius 6-án tartott üléséből.

Váradi Károly, főbíró.

(532)
Sz. 1600 1862

H I R D E T M É N Y.

(2—3)

A kolozsvári tanács, mint törvényszéktől, jelen hirdetmény által köztudomásra juttatik, hogy kolozsvári bejegyzett kereskedő Gajzágó Bogdán kérésére, kifizetéseinek megszüntetését bejelentette, összes fölkelhető vagyona felett az egyezkedési eljárás [Vergleichs-Verfahren] megnyitása megengedtetik és ezen egyezkedési eljárás vezetésére városi tanácsos Nagy Mihály, mint törvényszéki biztos nevezetnek ki.

Erről az összes hitelezők azon megjegyzéssel értesítetnek, hogy az egyezkedési tárgyalásra való meghívás és a követelések bejelentésére kitűzendő határidő külön fog kihirdettetni. Kolozsvár Sz. kir. város tanácsának, mint törvényszéknek 1862 martius 4-én tartott üléséből kiadta: Gothárd József ideiglenes főjegyző.

(527)
674 1862

H I R D E T M É N Y.

(3—3)

M. Váshárhely sz. kir. város Tanácsa tudatja, miként folyó 1862-ik évi mártius 26-ik napján délelőtt 10 órakor a tanács-háznál megkezdendő árverés után idei április 1-ső napjától 1865-ik évi october hó utolsó napjáig terjedő időre a városi közönség részéről haszonbérbe adandó léssen:

1-ör. A hidvám vételi jog, vámbázzal.

2-ör. A barom-piaczon heti és országos vásárok alkalmával bor, pálinka és ser árulási jog.

A haszonbéri feltételek a tanács irodájában naponta megtekinthetők, melyre az árverezni kívánók azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy a hidvám vételi felkiáltandó jelen haszonbéri 5286 o. é. frt, és a barom-piaczoni bor, pálinka és ser árulási jog 200 o. é. forint 10 százalékjának, mint bántapénznek előre leendő letétele után szólhatnak hozzá.

Továbbá idegen árverezők erkölcsi maguk-viseletét hiteles bizonyítvánnyal kötelesek az árverező bizottmány előtt igazolni.

Maros-váshárhelyi tanács üléséből, 1862 február 21-én.

kiadta:

Pajna Ferencz, id. jegyző.

NEM HIVATALOS.

(530)
Höribotzky Zipser István asztalos-mester közhírré teszi, miszerint eddigi lakását és mivhelyét átaltevéen Bonczidára: — elvállal mindenféle butorok, kisebb nagyobb épületi munkák, párketok készítését és bérakását, — megrendeléseket elfogad személyesen, vagy a választott postán bérmentes levél által.

(533)

OLCSÓ ELADÁS.

(2—3)

Maros-Váshárhelytől négy órányira, a parajdi s illetőleg gyergyói útvonalban Magyar-ország helységében bő-fás-vidéken egy felszerelt, használható szesz-gyár van eladová téve.

A helyiség kiterjedése 1 hold 200 □ öl, van rajta: egy három osztályból álló gazdasági lak cserép-fedél alatt, a 15 öl hosszúságú gyári épületnek egy része köböl van építve, s részint cseréppel, részint zsendelylyel van fedve, s itt a főzőnek külön lakja is van; — ezen kívül van egy 12 öl hosszúságú szalad szárított és csirázott, van külön nagy hűtő és keverő szerkezet, istállók és liszt tartó. —

Keverni lehet rajta naponta 22 — és 25 mázsát.

Az egésznek örök ára csak három és négy ezer osztr. értékű forint között van, szerződhetni iránta: Maros-Váshárhelyt a Szt. Miklós-utczában 707 számok alatt, ügyvéd Csongvay Károlyal. —

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

(515)

A két vízközi tizedben 358 számú telek, nagy kiterjedésti veteményes, gyümölcsös és sétatússal ellátott kerttel s a rajta levő hét szobából, egy élék-kamarából álló kényelmes úri lakkkal és fedél alatti konyhával együtt, folyó évi április 24-én kezeve bérbe kiadó. Értekezhetni iránta ügyvéd Erdélyi Sámuellel, bel-farkas utczában 53 számú háznál.

(518)

CZIRIÁK TESTVÉREK

KOLOZSVÁRTT

ajánlják jól rendezett

Nürnbergi, vas-, fűszer- és festék-kereskedésüket.

Aruhely: Hidutezában, tulajdon házuknál, 302 szám alatt.

(504)

Gazdasági vetőmagvak

Kolozsvártt KOZÁK EDE fűszerkereskedésében

ugymint: magyar luczerna, francia luczerna, löher steier Klée, török baltaczim Esparsett, Raigrás, Timotfű, mohar, búkköny, burgundi répa legnagyobb-féle, tarlórépa, ákácza, szederfa; továbbá

VETEMÉNY MAGVAK.

Kartifol nyári és téli; fehér Káposzta nyári és téli; veres Káposzta téli; Olasz-káposzta nyári téli. Korelábe nyári és téli. Hónapos Retek veres, fehér, sárga. Téli Rettek. Murok. Ugorka jókori. Borsó jókori. Nádmez-borsó. Pet-ezsléym. Zeller nagyféle. Hagyma fehér és veres. Spinóth. Antívia Saláta. Paradicsom alma. Procoli.

STEIER FÜNEDV

mell-betegeknek.

Ara egy üveggel használati utasítással 87 kr.

Az ugynevezett „Krombholziána“

vagy

Krombholz gyomorerősítője,

a legjelesebb gyomorerősítők egyike, kiválóan ajánlatos utazóknak, hegyek közé vagy vadászatra kirándulóknak. Ara egy üveggel 52 kr.

ENGELHOFFER G. J.

gyógyerejű havasi növényekből készült

izom- s ideg-essentiája.

Egy üveggel 1 frt.

Dr. Calloud, Geleszta Zelti egy skatulya használati utasítással 30 kr.

Dr. Koch, Növény Bonbonja köhögés ellen egy skatulya 40 kr.

Szeidlitz porok egy skatulya 1 frt.

Kapható Kolozsvártt KOZÁK EDE Katonához címzett fűszerkereskedésében.

(365)

A Triesti kir. szab. ugynevezett

Azzienza assecuratrice

(az osztrák állam legrégibb ily nemű biztosító intézete 4 millio alaptőkével ezüstben) biztosít:

1. az emberi életre, még pedig egész vagy fél jutalék mellett, nyeresémmel, vagy kölcsön jogcímekkel;
 2. kiházasítási kiállításokat és későbbkori gondozást;
 3. bizonyos tulajdonságok esetében;
 4. bizonyos évenkénti jutalmakba határozott jövedelemre;
 5. tűz- és jég-károsodási esetekben.
- Magyar és német nyelven részletes tervrajz, úgy szintén mindennemű igényelhető felvilágosítás — kívánatra — mindenkinél készséggel szolgáltatnak.
- Levél által irányzott kérdésekre megfelelőleg válaszoltatnak.
- A tartományokba ügyvivők vannak felállítva.
- Erdélyre nézve központi ügyiroda van Kolozsvártt belső monostorutca óvárba menő szegleten, az Apór-féle épületben 1-ső emelet 40-dik szám alatt.

(10—10)